Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 17. jūnijā [1]

Lieta C-55/20

Ministerstwo Sprawiedliwości,
piedaloties:
Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego, Prokurator Krajowy,
Rzecznik Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Warszawie

(*Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Warszawie* (Advokātu kolēģijas disciplinārtiesa Varšavā, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvība sniegt juridisku konsultāciju – Disciplinārlieta pret advokātu – Direktīvu 2006/123/EK un 98/5/EK attiecīgās piemērošanas jomas – Direktīvas 2006/123/EK piemērojamība disciplinārlietām – Atļauju piešķiršanas sistēma – Jēdziens "tiesa" – Vietējā advokātu kolēģijas disciplinārtiesa, kuras sastāvā nav profesionālu tiesnešu – Pamattiesību hartas 47. pants un LES 19. panta 1. punkts – Zemākas instances tiesas pilnvaras, ja augstākas instances valsts tiesa nav neatkarīga

I. Ievads

1. 2017. gada jūlijā *Prokurator Krajowy – Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego* (valsts prokurors – ģenerālprokurora pirmais vietnieks; turpmāk tekstā – "valsts prokurors") lūdza *Rzecznik Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Warszawie* (Advokātu kolēģijas Varšavā par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona, Polija; turpmāk tekstā – "Advokātu kolēģijas Varšavā par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona" vai "par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona") ierosināt disciplinārlietu pret bijušā Eiropas Padomes priekšsēdētāja Donalda Tuska advokātu. Valsts prokurora ieskatā, minētā advokāta izteikumiem, publiski komentējot, ka viņa klients, iespējams, var tikt apsūdzēts par noziedzīgu nodarījumu, ir kriminālsodāmu draudu raksturs un tie ir amatpārkāpums. Par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona divreiz vai nu atteicās ierosināt šādu lietu, vai arī nolēma to izbeigt. Divreiz *Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Warszawie* (Advokātu kolēģijas disciplinārtiesa Varšavā; turpmāk tekstā – "disciplinārtiesa") pēc apelācijas sūdzības, ko iesniedzis valsts prokurors vai tieslietu ministrs, atcēla šos lēmumus un nodeva lietu atpakaļ par disciplinārlietām atbildīgajai amatpersonai.

2. Šeit aplūkotais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts šīs tiesvedības trešajā "kārtā", kurā disciplinārtiesa izskata par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmumu vēlreiz izbeigt disciplinārlietu pret šo advokātu, kas pieņemts pēc apelācijas sūdzības, kuru atkal bija iesnieguši valsts prokurors un tieslietu ministrs. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīva 2006/123/EK

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

(turpmāk tekstā – "Pakalpojumu direktīva") [2] un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pants ir piemērojami tās skatītajai disciplinārlietai. Tomēr šķiet, ka iesniedzējtiesā skatāmā jautājuma būtība ir cita, proti: kādas konkrētas sekas procesuālā ziņā iesniedzējtiesai izriet no Tiesas sprieduma lietā A. K u.c. [3], ņemot vērā faktu, ka tās nolēmumu var pēc tam pārsūdzēt *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta, Polija)? Kā šī tiesa konkrētā un praktiskā ziņā var nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu?

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Pakalpojumu direktīva

3. Pakalpojumu direktīvas 33. apsvērumā ir noteikts, ka "pakalpojumi, uz ko attiecas šī direktīva, ietver plašu darbību klāstu [..]. Tie ir arī pakalpojumi, ko sniedz gan uzņēmumiem, gan patērētājiem, piemēram, juridiskas konsultācijas vai konsultācijas nodokļu jautājumos [..]".

4. Saskaņā ar 39. apsvērumu ""atļauju sistēmas" jēdzienam būtu jāaptver, cita starpā, administratīvas procedūras, lai piešķirtu atļaujas, licences, apstiprinājumus vai koncesijas, kā arī – lai varētu veikt darbību – pienākumu būt reģistrētam kā profesijas loceklim vai būt iekļautam reģistrā, uzskaitē vai datubāzē, būt oficiāli ieceltam organizācijā vai iegūt karti, kas apliecina piederību kādai noteiktai profesijai [..]".

5. Pakalpojumu direktīvas 1. panta 5. punktā ir noteikts:

"Šī direktīva neskar dalībvalstu krimināltiesību normas. Dalībvalstis tomēr nedrīkst ierobežot pakalpojumu sniegšanas brīvību, piemērojot krimināltiesību normas, kuras īpaši reglamentē vai ietekmē piekļuvi pakalpojumu darbībām vai to veikšanu, tādējādi apejot šajā direktīvā paredzētos noteikumus."

6. Pakalpojumu direktīvas 4. pantā ir sniegtas vairākas definīcijas, kas izmantojamas šajā direktīvā. Saskaņā ar 4. panta 6. punktu "atļauju piešķiršanas sistēma" ir "jebkura procedūra, saskaņā ar kuru pakalpojumu sniedzējam vai pakalpojumu saņēmējam faktiski ir jāveic noteiktas darbības, lai no kompetentās iestādes saņemtu formālu lēmumu vai netiešu lēmumu attiecībā uz piekļuvi kādai pakalpojumu darbībai vai tās veikšanu".

7. Pakalpojumu direktīvas 9. panta 3. punktā, kas ietilpst III nodaļas "Pakalpojumu sniedzēju brīvība veikt uzņēmējdarbību" 1. iedaļā "Atļaujas", ir noteikts, ka šo iedaļu nepiemēro tiem atļauju sistēmu aspektiem, ko tieši vai netieši reglamentē citi Kopienas tiesību akti.

8. Pakalpojumu direktīvas 10. pants "Nosacījumi atļaujas piešķiršanai" ir formulēts šādi:

"1. Atļauju sistēmas ir balstītas uz kritērijiem, kas liedz kompetentajām iestādēm savas izvērtēšanas tiesības īstenot patvaļīgi.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp.).

[3] Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982).

2. Šā panta 1. punktā minētie kritēriji ir:

a) nediskriminējoši;

b) pamatoti ar sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm;

c) samērīgi ar sabiedrības interesēm;

d) skaidri un nepārprotami;

e) objektīvi;

f) iepriekš publiskoti;

g) pārredzami un pieejami.

[..]

6. Izņemot gadījumu, kad atļauju piešķir, ikvienu kompetento iestāžu lēmumu, tostarp atļaujas atteikumu vai atsaukšanu, pilnībā pamato, un to var apstrīdēt tiesā vai citās pārsūdzības struktūrās.

[..]"

B. Valsts tiesības

1. Advokātu kolēģijas vispārējie noteikumi

9. Saskaņā ar *ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze* (1982. gada 26. maija Advokatūras likums; turpmāk tekstā – "Advokatūras likums") 9. pantu:

"1. Advokatūras struktūras ir šādas: Nacionālā advokātu kolēģija, Augstākā advokātu padome, Augstākā disciplinārtiesa, advokātu kolēģijas par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona un Augstākā revīzijas komiteja.

2. Advokatūras struktūru locekļi drīkst būt tikai advokāti."

10. Advokatūras likuma 11. pantā ir noteikts:

"1. Advokatūras struktūrās un advokātu kolēģiju un advokātu palātu struktūrās vēlēšanas rīko aizklāta balsojuma veidā ar neierobežotu kandidātu skaitu.

2. Advokatūras struktūru un advokātu kolēģiju un advokātu palātu struktūru pilnvaru termiņš ir četri gadi, taču tām ir jādarbojas līdz brīdim, kad ir izveidotas jaunās ievēlētās struktūras.

[..]

4. Šā panta 1. punktā minēto struktūru atsevišķus locekļus var atlaist pirms pilnvaru termiņa beigām struktūra, kas tos ir ievēlējusi.

[..]”

11. Saskaņā ar Advokatūras likuma 58. pantu:

“Augstākās advokātu padomes kompetencē ir šādi jautājumi:

[..]

13) apturēt funkciju izpildes tiesības par pamatpienākumu pārkāpumiem, ko pieļāvuši advokātu kolēģiju struktūru un advokātu palātu struktūru atsevišķi locekļi, izņemot disciplinārtiesas locekļus, un iesniegt pieteikumu kompetentajām iestādēm par viņu atcelšanu;

[..].”

2. Noteikumi par disciplinārpārkāpumiem

12. Saskaņā ar Advokatūras likuma 80. pantu:

“Advokātiem un advokātu palīgiem ir piemērojama disciplinārā atbildība par rīcību pretēji likumam, ētikas principiem vai profesijas cieņai vai par amata pienākumu pārkāpumiem [..].”

13. Advokatūras likuma 81. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Disciplinārie sodi ir šādi:

1) brīdinājums;

2) rājiens;

3) naudas sods;

4) tiesību veikt profesionālo darbību apturēšana uz laiku no trim mēnešiem līdz pieciem gadiem;

[..]

6) izslēgšana no advokatūras.”

14. Saskaņā ar Advokatūras likuma 82. panta 2. punktu:

“Izslēgšana no advokatūras nozīmē, ka persona tiek svītrota no advokātu reģistra un tai nav tiesību pieteikties atkārtotai reģistrācijai šajā reģistrā 10 gadus no dienas, kad lēmums par izslēgšanu no advokatūras ir kļuvis galīgs.”

3. Noteikumi par tiesvedību advokātu kolēģijas disciplinārtiesās

15. Atbilstoši Advokatūras likuma 40. panta 2. punktam:

"Advokātu kolēģijas kopsapulcē [..] izraugās priekšsēdētāju, disciplinārtiesas priekšsēdētāju, par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu, Revīzijas komitejas priekšsēdētāju un rajonu advokātu padomes, disciplinārtiesas un revīzijas komitejas locekļus un to aizstājējus."

16. Saskaņā ar Advokatūras likuma 91. pantu:

"1. Disciplinārlietas izskata:

1) advokātu kolēģijas disciplinārtiesa;

2) Augstākā disciplinārtiesa.

2. Advokātu kolēģijas disciplinārtiesa skata visas lietas kā pirmās instances tiesa, izņemot 85. panta 3. punktā norādītās lietas un lietas, kurās tiek skatīta par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmuma neierosināt disciplinārlietu vai izbeigt disciplinārlietu pārsūdzība.

3. Augstākā disciplinārtiesa:

1) kā otrās instances tiesa izskata lietas, ko pirmajā instancē ir izskatījusi advokātu kolēģijas disciplinārtiesa;

2) kā pirmās instances tiesa izskata Augstākās advokātu padomes un reģionālo advokātu padomju locekļu disciplinārlietas;

3) izskata citas šajā likumā noteiktās lietas.

[..]"

17. Saskaņā ar Advokatūras likuma 89. panta 1. punktu:

"Disciplinārtiesa ir neatkarīga savos nolēmumos."

4. Noteikumi par tiesvedību advokātu kolēģijas disciplinārtiesā

18. Saskaņā ar Advokatūras likuma 88.a panta 4. punktu:

"Tiesvedības dalībnieki un tieslietu ministrs ir tiesīgi pārsūdzēt nolēmumus un lēmumus par disciplinārlietas izbeigšanu 14 dienu laikā no dienas, kad ir izsniegta nolēmuma vai lēmuma kopija kopā ar pamatojumu un norādēm par apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņu un veidu."

19. Saskaņā ar Advokatūras likuma 91.c pantu:

"Kasācijas sūdzību iesniedz Augstākajā tiesā ar Augstākās disciplinārtiesas starpniecību 30 dienu laikā no nolēmuma pasludināšanas datuma kopā ar pamatojumu."

20. Saskaņā ar Advokatūras likuma 95.n pantu:

"Gadījumos, kas netiek reglamentēti ar šo likumu, disciplinārlietām *mutatis mutandis* piemēro šādas tiesību normas:

1) Kriminālprocesa kodeksu;

2) Krimināl kodeksa I–III nodaļu."

21. Saskaņā ar *Kodeks postępowania karnego* (Kriminālprocesa kodekss) 100. panta 8. punktu:

"Pēc nolēmuma un rīkojuma pasludināšanas vai izdošanas tiesvedības dalībniekiem sniedz norādes par viņu tiesībām iesniegt pārsūdzību un par pārsūdzēšanas termiņu un veidu vai to, ka nolēmums vai rīkojums nav pārsūdzams."

22. Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 521. panta 1. punktu:

"Ģenerālprokurors un arī ombuds var iesniegt kasācijas sūdzību par jebkuru tiesas galīgo nolēmumu, ar ko izbeidz tiesvedību."

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesās un prejudiciālie jautājumi

23. 2017. gada 20. jūlijā valsts prokurors lūdza Advokātu kolēģijas Varšavā par disciplinārlietām atbildīgo amatpersonu ierosināt disciplinārlietu pret R.G., bijušā Eiropadomes prezidenta Donalda Tuska advokātu. Valsts prokurora ieskatā, R.G. bija pārkāpis advokāta vārda brīvības robežas, kad 2016. gada 10. un 11. oktobrī publiski komentēja, ka viņa klientu, iespējams, apsūdzēs par noziedzīgu nodarījumu. Valsts prokurors uzskata, ka R.G. izteikumus var uzskatīt par prettiesiskiem draudiem un disciplinārpārkāpumu.

24. 2017. gada 7. novembrī Advokātu kolēģijas Varšavā par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona atteicās ierosināt disciplinārlietu. 2018. gada 23. maijā pēc valsts prokurora pārsūdzības Advokātu kolēģijas disciplinārtiesa Varšavā minēto lēmumu atcēla. Lieta tika nodota atpakaļ par disciplinārlietām atbildīgajai amatpersonai.

25. 2018. gada 18. jūnijā par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona ierosināja disciplinārlietu pret R.G. par minētajiem faktiem. 2018. gada 28. novembrī par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona nolēma izbeigt disciplinārlietu pēc tam, kad tika konstatēts, ka R.G. rīcībai nav disciplinārpārkāpuma sastāva. 2019. gada 13. jūnijā pēc valsts prokurora un tieslietu ministra pārsūdzības minēto lēmumu disciplinārtiesa atcēla. Lieta otrreiz tika nodota atpakaļ par disciplinārlietām atbildīgajai amatpersonai atkārtotai izskatīšanai.

26. 2019. gada 8. augustā par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona vēlreiz izbeidza disciplinārlietu pret R.G. Gan valsts prokurors, gan tieslietu ministrs atkal pārsūdzēja šo lēmumu. Attiecīgi šķiet, ka disciplinārtiesā pašlaik šī lieta ir nonākusi trešo reizi.

27. Šajos faktiskajos un tiesiskajos apstākļos *Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Warszawie* (Advokātu kolēģijas disciplinārtiesa Varšavā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Pakalpojumu direktīvas] III nodaļas noteikumi, tostarp Pakalpojumu direktīvas 10. panta 6. punkts, ir piemērojami tiesvedībās par advokātu kolēģijā reģistrētu Polijas advokātu un ārvalstu advokātu disciplināro atbildību, par ko advokātam tostarp var piemērot naudas sodu, apturēt tā profesionālo darbību vai izslēgt no advokātu kolēģijas un ārvalstu advokātam tostarp var piemērot naudas sodu, apturēt tā tiesības sniegt juridisko palīdzību Polijas Republikā vai aizliegt tam sniegt juridisko palīdzību Polijas Republikā? Apstiprinošas atbildes gadījumā – vai iepriekš minētajai tiesvedībai, kura tiek izskatīta advokātu kolēģijas tiesās lietās, kurās šo tiesu nolēmumus nevar pārsūdzēt valsts tiesās vai kurās šādiem nolēmumiem ir paredzēta tikai ārkārtas pārsūdzība, proti, kasācijas sūdzība *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), ir piemērojami [Hartas], tostarp tās 47. panta, noteikumi, arī lietās, kuru visi būtiskie elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti?

2) Vai lietā, kurā – pirmajā jautājumā norādītajā tiesvedībā – atbilstīgi spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem iestāde, kuras kompetencē ir izskatīt kasācijas sūdzību par advokātu kolēģijas disciplinārtiesas spriedumu vai lēmumu, vai iebildumiem pret atteikumu pieņemt šādu kasācijas sūdzību, ir tā iestāde, kura saskaņā ar iesniedzējtiesas nostāju, kas atbilst *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) novērtējumam, kuru tā paudusi 2019. gada 5. decembra spriedumā lietā III PO 7/18, nav neatkarīga un objektīva tiesa Hartas 47. panta nozīmē, būtu jāatstāj nepiemēroti valsts tiesību akti, ar kuriem tiek noteikta šādas iestādes kompetence, un advokātu kolēģijas disciplinārtiesas pienākums ir nodot šādu kasācijas sūdzību vai iebildumus tādai tiesas struktūrai, kurai būtu šāda kompetence, ja minētajās tiesību normās tas nebūtu bijis liegts?

3) Vai lietā, kurā – pirmajā jautājumā norādītajā tiesvedībā – kasācijas sūdzību par advokātu kolēģijas disciplinārtiesas spriedumu vai lēmumu saskaņā ar šīs tiesas nostāju nevar iesniegt ne ģenerālprokurors, ne ombuds un šī nostāja:

   a) ir pretrunā nostājai, kuru 2019. gada 27. novembra rezolūcijā lietā II DSI 67/18 septiņu tiesnešu sastāvā paudusi *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta), t.i., struktūra, kurai saskaņā ar spēkā esošiem valsts tiesību aktiem ir kompetence izskatīt iebildumus pret atteikumu pieņemt kasācijas sūdzību, bet kas atbilstīgi advokātu kolēģijas disciplinārtiesas nostājai, kura atbilst *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) novērtējumam, ko tā ir paudusi 2019. gada 5. decembra spriedumā lietā III PO 7/18, nav neatkarīga un objektīva tiesa Hartas 47. panta nozīmē;

   b) atbilst nostājai, ko iepriekš paudusi *Izba Karna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Krimināllietu palāta[, Polija]), t.i., tiesu struktūra, kurai būtu kompetence izskatīt šādus iebildumus, ja vien minētajās tiesību normās tas nebūtu bijis liegts,

   advokātu kolēģijas disciplinārtiesa var (vai, iespējams, tai vajadzētu) neņemt vērā *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) pausto nostāju?

4) Ja lietā, kura ir minēta trešajā jautājumā, advokātu kolēģijas disciplinārtiesai izskatīšanai tika nodota tieslietu ministra apelācijas sūdzība, bet:

a) viens no faktoriem, kuri saskaņā ar *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) nostāju, ko tā ir paudusi 2019. gada 5. decembra spriedumā lietā III PO 7/18, kā arī atbilstīgi advokātu kolēģijas disciplinārtiesas nostājai pamato pieņēmumu, ka *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta), t.i., struktūra, kas minēta trešā jautājuma a) daļā, nav neatkarīga un objektīva tiesa Hartas 47. panta nozīmē, ir izpildvaras, tostarp tieslietu ministra, ietekme uz tās sastāvu;

b) ģenerālprokurora funkcijas, kurš saskaņā ar nostāju, ko ir paudusi *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta), t.i., trešā jautājuma a) daļā minētā struktūra, būtu tiesīgs iesniegt kasācijas sūdzību par apelācijas tiesvedībā pieņemtu lēmumu, bet kuram saskaņā ar nostāju, ko ir paudusi *Izba Karna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Krimināllietu palāta), t.i., trešā jautājuma b) daļā minētā struktūra, kā arī saskaņā ar advokātu kolēģijas disciplinārtiesas nostāju nav šādu pilnvaru, atbilstīgi tiesību aktiem pilda tieslietu ministrs,

advokātu kolēģijas disciplinārtiesai ir jāatstāj šī apelācijas sūdzība bez izskatīšanas, ja tikai šādā veidā tā var nodrošināt tiesvedības atbilsmi Hartas 47. pantam, jo īpaši – tādējādi nepieļaujot, ka šajā tiesvedībā iejaucas struktūra, kura nav neatkarīga un objektīva tiesa minētās tiesību normas nozīmē?"

28. Rakstveida apsvērumus iesniedza valsts prokurors, Nīderlandes un Polijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

29. 2021. gada 16. februārī disciplinārtiesa atbildēja uz Tiesas lūgumu sniegt paskaidrojumus saskaņā ar Tiesas Reglamenta 101. pantu.

IV. Novērtējums

30. Šie secinājumi ir strukturēti šādi. Vispirms izskatīšu, vai Advokātu kolēģijas disciplinārtiesa Varšavā ir "tiesa" LESD 267. panta nozīmē (A). Tad pievērsīšos pirmajam jautājumam par Pakalpojumu direktīvas un Hartas 47. panta piemērojamību disciplinārlietām pret advokātiem (B) un pēc tam pievērsīšos otrajam, trešajam un ceturtajam jautājumam par disciplinārtiesas pilnvarām nodrošināt Savienības tiesību normu ievērošanu (C).

A. Vai disciplinārtiesa ir "tiesa" LESD 267. panta nozīmē?

31. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, lai izvērtētu, vai iestāde, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir "tiesa" LESD 267. panta nozīmē – kas ir vienīgi Savienības tiesību jautājums –, Tiesa ņem vērā vairākus faktorus, kā, piemēram, vai iestāde ir noteikta tiesību aktos, vai tā ir pastāvīga, vai tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, vai process tajā notiek *inter partes*, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga [4].

32. Disciplinārtiesa lielākoties atbilst šiem nosacījumiem. Kā paskaidrots lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, un to neapstrīd neviena ieinteresētā persona, disciplinārtiesa tika izveidota ar Advokatūras likumu, tā ir pastāvīga, tā piemēro Advokatūras likuma un

[4] Skat., piemēram, spriedumus, 1997. gada 17. septembris, *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413, 23. punkts un tajā minētā judikatūra); 2014. gada 9. oktobris, *TDC* (C-222/13, EU:C:2014:2265, 27. punkts); 2015. gada 6. oktobris, *Consorci Sanitari del Maresme* (C-203/14, EU:C:2015:664, 17. punkts un tajā minētā judikatūra); un 2016. gada 24. maijs, *MT Højgaard* un *Züblin* (C-396/14, EU:C:2016:347, 23. punkts).

Kriminālprocesa kodeksa procesuālās normas un tās lēmumi ir saistoši un izpildāmi. Turklāt disciplinārtiesai, šķiet, ir obligātā jurisdikcija disciplinārlietās, kas tai uzticēta saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

33. Tomēr, lai arī Komisija uzskata, ka disciplinārtiesa tādējādi ir "tiesa" LESD 267. panta nozīmē, gan valsts prokurors, gan Polijas valdība nepiekrīt šādam secinājumam.

34. Valsts prokurors uzskata, ka disciplinārtiesa nav tiesa, ņemot vērā to, kādā posmā ir attiecīgā disciplinārlieta un kāds ir strīda priekšmets. Pamatlietā Advokātu kolēģijas Varšavā par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona nav vēl apsūdzējusi R.G. disciplinārpārkāpuma izdarīšanā. Tādējādi tā tiesvedības daļa, kurā paredzēts uzklausīt abu pušu argumentus, vēl nav sākta. Turklāt, pārskatot par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmumu izbeigt disciplinārlietu, disciplinārtiesai nav jālemj par R.G. tiesībām veikt profesionālo darbību saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas III nodaļu, bet gan vienkārši jāpārbauda, vai lēmums, kas neļauj pieņemt nolēmumu par R.G. disciplināratbildību, ir bijis pamatots.

35. Polijas valdības ieskatā, disciplinārtiesa ne tikai nav tiesa Polijas Konstitūcijas 179. panta nozīmē, bet to nevar uzskatīt par neatkarīgu LESD 267. panta nozīmē. Pirmkārt, tās locekļus uz četru gadu pilnvaru termiņu, ko var pagarināt, ir ievēlējusi attiecīgās advokātu kolēģijas kopsapulce. Attiecīgi disciplinārtiesas tiesneši izskata disciplinārlietas, kas attiecas uz viņu pašu kolēģiem, ar kuru atbalstu viņi ir ievēlēti un var tikt pārvēlēti uz nākamo termiņu. Otrkārt, disciplinārtiesu locekļiem netiek garantēta viņu atrašanās amatā. Struktūra, kas viņus ir ievēlējusi, proti, kopsapulce, kuru veido visi attiecīgo advokātu kolēģiju advokāti, var viņus atcelt pirms pilnvaru beigām. Treškārt, ir visai apšaubāmi, ka disciplinārtiesas tiesnešus nevar ietekmēt ārēji faktori. Šajā lietā disciplinārtiesas priekšsēdētājs, lai arī nav palātas loceklis, bija informējis lietas dalībniekus, ka viņi var pārsūdzēt to, ka tiesvedība tiek apturēta saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, savukārt iztiesāšanas palāta uzskatīja, ka rīkojumu par prejudiciālo jautājumu uzdošanu nevar apstrīdēt.

36. Īsumā – valsts prokurors apstrīd to, ka disciplinārtiesā skatītais *inter partes* strīds patiesībā pastāv, savukārt Polijas valdība uzskata, ka struktūra nav *neatkarīga*. Tagad pievērsīšos šiem diviem jautājumiem.

1. Vai ir strīds "inter partes"?

37. Lai runa būtu par tiesu LESD 267. panta nozīmē, nepieciešams, lai būtu strīds *inter partes*. Lai arī šis nosacījums ir viens no *Dorsch* kritērijiem [5], droši vien būs taisnīgi atzīt, ka tas nav neapstrīdams: Tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka tas nav absolūts kritērijs [6].

[5] Spriedums, 1997. gada 17. septembris, *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413; turpmāk tekstā – "spriedums *Dorsch*"). Skat. šo secinājumu 31. punktu.

[6] Skat., piemēram, spriedumus, 1997. gada 17. septembris, *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413, 31. punkts), un 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 88. punkts).

38. Turklāt valsts tiesa drīkst vērsties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu vienīgi tad, ja tajā *tiek izskatīta* lieta par strīdu, kas tai jāizspriež procedūrā, kurai jānoslēdzas ar judikatīva rakstura nolēmumu [7]. Tomēr, ņemot to vērā, tikai valsts tiesa izlemj, tieši kurā procesa posmā tā uzskata par lietderīgu uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai [8]. Vienīgais, ko prasa Tiesa, – lai lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas laikā strīds būtu izskatīšanas stadijā [9].

39. Šajā lietā valsts prokurors apgalvo, ka tiesvedība disciplinārtiesā nav *inter partes*, jo "strīds" attiecas uz lēmumu (ko pieņēmusi par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona) *izbeigt* disciplinārlietu (atšķirībā no lēmuma sākt šādu tiesvedību vai piemērot faktisku disciplinārsodu). Tādējādi, šķiet, tiek apgalvots, ka runa ir par agrāku procesa posmu, kurā vēl nenotiek R.G. un kompetento disciplināro struktūru tieša [argumentu] apmaiņa. Tādējādi patiess strīds vēl netiek izskatīts.

40. Es tam nepiekrītu.

41. Valsts prokurors, šķiet, jauc divas lietas – to, ka ir *kādu* dalībnieku *inter partes* tiesvedība, ar to, ka ir jābūt konkrētam strīdam saistībā ar diviem *konkrētiem* dalībniekiem. Pamatojoties uz to, valsts prokurors būtībā apgalvo – tā kā divu konkrētu dalībnieku tiesvedībā nenotiek "pilna tiesa" pēc būtības, attiecīgi nav arī reāla strīda un – tādējādi – nav *inter partes* tiesvedības.

42. Tomēr, lai strīds būtu *inter partes*, iepriekš minētajā judikatūrā ir noteikts, ka ir tikai jābūt patiesam dalībnieku strīdam par tiesību normām un to piemērošanu [10]. Skatoties no šāda aspekta, ir skaidrs, ka šāda veida *inter partes* strīds pastāv, jo dalībnieki ir par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona, no vienas puses, un valsts prokurors un tieslietu ministrs, no otras puses, un strīdu skata trešā persona, proti, disciplinārtiesa. Tam, vai R.G., tehniski runājot, jau ir šā strīda dalībnieks, un tam, kādā posmā saskaņā ar valsts tiesību aktiem viņam kā apsūdzētajam ir piešķiramas pilnas dalībnieka tiesības, jautājumā par to, vai ir patiess strīds *inter partes*, nav nozīmes.

43. Tas pats ir arī attiecībā uz tiesvedības stadiju – atkal jau pieņemamības ziņā Tiesas judikatūrā nav nekādu ierobežojumu, tieši kurā valsts tiesvedības stadijā būtu jāsniedz lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tiek prasīts vienīgi tas, ka ir jābūt kādu dalībnieku patiesam strīdam [11], un ir skaidrs, ka pamatlietā tas tā arī ir.

44. Tāpēc, manuprāt, nav nekādu šaubu par to, ka pamatlietā pastāv *inter partes* strīds LESD 267. panta nozīmē.

7 Skat., piemēram, spriedumus, 2006. gada 27. aprīlis, *Standesamt Stadt Niebüll* (C-96/04, EU:C:2006:254, 13. punkts un tajā minētā judikatūra); 2016. gada 16. jūnijs, *Pebros Servizi* (C-511/14, EU:C:2016:448, 24. punkts); un 2019. gada 4. septembris, *Salvoni* (C-347/18, EU:C:2019:661, 26. punkts).

8 Skat., piemēram, spriedumus, 2008. gada 17. jūlijs, *Coleman* (C-303/06, EU:C:2008:415, 29. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2008. gada 22. decembris, *Les Vergers du Vieux Tauves* (C-48/07, EU:C:2008:758, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

9 Skat., piemēram, spriedumu, 2000. gada 13. aprīlis, *Lehtonen* un *Castors Braine* (C-176/96, EU:C:2000:201, 19. punkts).

10 Skat. arī spriedumu, 2009. gada 25. jūnijs, *Roda Golf & Beach Resort* (C-14/08, EU:C:2009:395, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

11 *A contrario* par mākslīgi radītu lietu pieņemamību – skat. spriedumus, 1980. gada 11. marts, *Foglia (I)* (104/79, EU:C:1980:73), un 1981. gada 16. decembris, *Foglia (II)* (244/80, EU:C:1981:302). Skat. arī spriedumu, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514, it īpaši 12. un 26. punkts).

2. Neatkarība

45. Jēdzienam "neatkarība" ir divi aspekti. Pirmkārt, attiecībā uz *ārējo* neatkarību no pastāvīgās judikatūras izriet, ka attiecīgajai struktūrai ir jāspēj pildīt savas funkcijas pilnīgi autonomi, tā nedrīkst būt pakļauta nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret citu iestādi un nedrīkst ne no viena saņemt jebkādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas, tādējādi tai ir jābūt aizsargātai pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas var apdraudēt tās locekļu tiesas spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus [12].

46. Attiecīgās struktūras locekļu neatceļamība ir ar tiesnešu neatkarību nedalāmi saistīta garantija, jo tās mērķis ir aizsargāt personu, kuras uzdevums ir iztiesāt strīdu [13]. Tiesas tiesnešu neatceļamības garantijai tātad ir nepieciešams, lai gadījumi, kuros šīs iestādes locekļus var atcelt no amata, būtu noteikti īpašos tiesību aktos, skaidrās tiesību normās, kas sniedz garantijas, kuras pārsniedz nelikumīgas atcelšanas gadījumā piemērojamajos vispārīgajos administratīvo tiesību un darba tiesību noteikumos paredzētās garantijas [14]. Šādām garantijām ir nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas, it īpaši attiecībā uz tiesas sastāvu, locekļu iecelšanu, pilnvaru ilgumu, kā arī to atturēšanās, noraidīšanas un atsaukšanas iemesliem, lai kliedētu indivīdos jebkādas pamatotas šaubas par minētās tiesas ārēju ietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz interesēm, ar ko tā saskaras [15].

47. Neatkarības jēdziena otrais – *iekšējais* – aspekts galvenokārt attiecas uz objektivitāti. Tā mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgus apstākļus tiesvedības dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm attiecībā pret strīda priekšmetu. Šis aspekts paredz, ka ir jāievēro objektivitāte un, izņemot stingru tiesību normu piemērošanu, ir jābūt absolūtai neieinteresētībai strīda atrisinājumā. Tādējādi jēdziens "neatkarība", ar ko raksturojama iztiesāšana, vispirms jau nozīmē, ka attiecīgajai tiesai ir jābūt trešās personas pozīcijā attiecībā pret iestādi, kura ir pieņēmusi apstrīdēto lēmumu [16].

48. Šajā lietā Polijas valdība attiecībā uz disciplinārtiesas sastāvu būtībā ir izdalījusi divus elementus kā potenciāli problemātiskus no neatkarības viedokļa – to, ka tās locekļi, iespējams, nav neatceļami, un to, ka tās sastāvā ir advokāti, advokātu kolēģijas locekļi, kas darbojas drīzāk kā "tiesas piesēdētāji", nevis kā profesionāli tiesneši.

49. Es varu tikai piekrist Polijas valdībai par tiesu varas neatkarības nozīmību un to, ka tiesai, lai to varētu saukt par "tiesu" šā vārda īstajā nozīmē, ir jāizpilda visas prasības, kas attiecas gan uz tiesu varas neatkarības jēdziena *iekšējo*, gan *ārējo* dimensiju. Tomēr šajā lietā, ņemot vērā iesniedzējtiesas sniegtos skaidrojumus, es nesaskatu iemeslu tam, lai disciplinārtiesa neatbilstu šiem kritērijiem, ja to vērtētu saistībā ar LESD 267. pantu.

[12] Skat., piemēram, nesenāku spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153, it īpaši 117.–119. punkts).

[13] Skat., piemēram, spriedumu, 2020. gada 21. janvāris, *Banco de Santander* (C-274/14, EU:C:2020:17, 57. un 58. punkts un tajos minētā judikatūra).

[14] Spriedums, 2020. gada 21. janvāris, *Banco de Santander* (C-274/14, EU:C:2020:17, 60. punkts). Šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2014. gada 9. oktobris, *TDC* (C-222/13, EU:C:2014:2265, 32. un 35. punkts).

[15] Spriedums, 2014. gada 9. oktobris, *TDC* (C-222/13, EU:C:2014:2265, 32. punkts).

[16] Skat., piemēram, spriedumu, 2020. gada 21. janvāris, *Banco de Santander* (C-274/14, EU:C:2020:17, 61. un 62. punkts un tajos minētā judikatūra).

50. Pirmkārt, sāksim ar disciplinārtiesas locekļu iespējamo neatceļamības neesamību – Advokatūras likuma 11. panta 4. punktā patiešām ir noteikts, ka atsevišķus locekļus advokātu kolēģijas struktūrās, tātad arī disciplinārtiesā, kas ir viena no šīm struktūrām, var atlaist pirms pilnvaru termiņa beigām struktūra, kas tos ir ievēlējusi, proti, advokātu kolēģijas kopsapulce [17].

51. Šķiet, tomēr nav sīkāku tiesību normu vai vismaz nevienas tiesību normas, uz kuru kāda ieinteresētā puse būtu vērsusi Tiesas uzmanību, kurā būtu konkrēti pausts, kad, kā un kāpēc disciplinārtiesas locekļus var atcelt. Tas, ka nav šādu tiesību normu, var liecināt, ka šo locekļu atcelšanas kārtību nosaka nevis īpaši noteikumi, bet gan tiek piemēroti administratīvo tiesību un darba tiesību vispārīgie noteikumi. Tādējādi šo locekļu atcelšana neaprobežotos ar noteiktiem izņēmuma gadījumiem, kā tam jābūt saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai struktūra atbilstu "tiesas" raksturojumam [18].

52. Savukārt pēc Tiesas lūguma sniegtajā skaidrojumā disciplinārtiesa norādīja, ka Advokatūras likuma 11. panta 4. punkts vienmēr ir bijis "mirusi tiesību norma" un nekad nav ticis īstenots. Nav nevienas tiesību normas, kurā būtu norādīts, kā un kad advokātu kolēģijas kopsapulce varētu atcelt disciplinārtiesas locekli pirms viņa pilnvaru termiņa beigām. Saskaņā ar disciplinārtiesas pausto no Advokatūras likuma 58. panta 13. punkta arī izriet, ka personu, kas darbojas disciplinārtiesā, nevar atcelt pirms tās pilnvaru termiņa beigām. Tieši tāpat Nacionālās advokātu kolēģijas reglamentā nav nekādu noteikumu par disciplinārtiesas locekļu atcelšanu. Visbeidzot – katrā ziņā Advokātu kolēģija Varšavā nekad nav atcēlusi nevienu disciplinārtiesas locekli.

53. Manuprāt, disciplinārtiesa ir sniegusi pietiekami daudz faktu, lai konstatētu, ka Advokatūras likuma 11. panta 4. punkts nedarbojas. Tādējādi šķiet, ka disciplinārtiesas locekļi patiešām ir neatceļami un līdz ar to nav jautājuma par šīs tiesas ārēju neatkarību neatceļamības ziņā.

54. Otrkārt, tāpat tiek apgalvots, šoreiz saistībā ar iekšējo neatkarību un objektivitāti, ka disciplinārtiesa nav neatkarīga, jo tās sastāvā ir advokāti, advokātu kolēģijas locekļi, nevis profesionāli tiesneši. Šā iemesla dēļ disciplinārtiesa neesot neatkarīga trešā persona, bet gan drīzāk tādu personu kopums, kuras tiek ievēlētas un pārvēlētas un kuras tādējādi ietekmē to kolēģi.

55. Reizi pa reizei patiešām izskan bažas saistībā ar tiesvedībām, it īpaši disciplinārlietām, ko vada kādu personu kolēģi. Tās var būt ļoti dažādas, sākot ar iespējamo korporatīvismu profesijā līdz pat iespējamiem interešu konfliktiem. Spektra vienā pusē tiek izteikti pārmetumi par "neīstu profesionālo solidaritāti", it īpaši tos izsaka ārējā pasaule, kas reizumis ir neapmierināta ar atsevišķas disciplinārlietas iznākumu, bieži vien uzskatot, ka sankcijas ir pārāk vieglas, un pat apgalvojot, ka šādā sistēmā nepastāv neatkarīga tiesa, jo šajā profesijā tiek nodrošināta "savstarpēja aizsardzība". Šā spektra otrā pusē dažkārt tiek apgalvots, biežāk varbūt no pašas profesijas aprindām, ka šādi izveidota disciplinārlietu struktūra konkrētajā lietā nav bijusi objektīva personiskas ietekmes, sakaru vai nenovīdības dēļ, kas rada interesi panākt kolēģa sodīšanu.

56. Ja vien un kamēr šādi vispārīgi apgalvojumi netiek konstatēti vai nu tiesību aktu līmenī, vai praksē un tiesību piemērošanā [19], kas ļautu apšaubīt šādas tiesu iestādes neatkarību, uzskatu, ka šādiem mājieniem vai pieņēmumiem ir maza nozīme, vērtējot, vai valsts iestādi var vai nevar

[17] Kā norādīts šo secinājumu 10. punktā. Skat. arī Polijas Advokatūras likuma 40. panta 2. punktu, kas minēts šo secinājumu 15. punktā.

[18] Skat., piemēram, spriedumus, 2014. gada 9. oktobris, *TDC* (C-222/13, EU:C:2014:2265, 33.–36. punkts), un 2020. gada 21. janvāris, *Banco de Santander* (C-274/14, EU:C:2020:17, 66.–68. punkts).

[19] Sīkāk skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19, EU:C:2020:746, 240.–248. punkts).

kvalificēt kā tiesu LESD 267. panta nozīmē. Kā esmu nesen norādījis, lai novērtētu neatkarību saskaņā ar LESD 267. pantu, jēdziens "tiesa" ir jāizvērtē strukturālajā, institucionālajā līmenī. Citiem vārdiem, to izvērtē, skatoties uz pašu iesniedzējtiesu, vienlaikus ņemot vērā funkciju, ko šī iestāde ir aicināta pildīt lietas konkrētajos apstākļos [20].

57. Nesaskatu iemeslu tam, lai strukturālā ziņā tiesu iestādes, kuru sastāvā ir "neprofesionāli tiesneši", nevarētu uzskatīt par tiesu LESD 267. panta nozīmē, protams, ar nosacījumu, ka savā tiesas spriešanas darbībā tās atbilst visām tiesu varas neatkarības prasībām. Citiem vārdiem, neatkarības prasība *ir pilnīgi vienāda visām tiesām* neatkarīgi no tā, vai tās sastāvā ir "profesionāli tiesneši" vai "tiesas piesēdētāji", vai abu apvienojums.

58. Jāatgādina – katra dalībvalsts pati izvēlas savu valsts tiesu sistēmas struktūru [21]. Šajā saistībā katrā ziņā ir vairākas dalībvalstis, kurās jautājumus par noteiktu profesiju disciplinārlietām izskata pašu šo profesiju pārstāvji un tādējādi – "neprofesionāli" tiesneši. Tas tā ir attiecībā uz vairākām "brīvām" profesijām, piemēram, ārstiem, veterinārārstiem, zobārstiem, arhitektiem, farmaceitiem vai – kā šajā lietā – advokātiem. Priekšrocības, ko sniedz šāda institucionālā izvēle, ir visai skaidras – ir nepieciešamā kompetence jautājumos, kas skar profesionālās prasības un disciplīnu attiecīgajā, bieži vien sarežģītajā jomā [22].

59. Agrāk Tiesa nevilcinājās atbildēt uz šādu iestāžu lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja tika konstatēts, ka ir izpildītas LESD 267. panta prasības. Dažos gadījumos Tiesa iesaistījās sīkās diskusijās par attiecīgās struktūras būtību, piemēram, attiecībā uz Nīderlandes *Commissie van Beroep Huisartsgeneeskunde* (Apelācijas komiteja vispārējās medicīnas jomā) [23] vai Itālijas *Consiglio Nazionale Forense* (Valsts advokātu kolēģija) [24]. Citos gadījumos Tiesa atbildēja uz vienu vai vairākiem uzdotajiem jautājumiem, nemaz neizvērtējot, vai jautājumus ir uzdevusi "tiesa". Tā tas bija, piemēram, attiecībā uz *Oberste Berufungs- und Disziplinarkommission für Rechtsanwälte* (Advokātu augstākā apelāciju un disciplinārlietu komisija, Austrija) [25], "Zobārstu vietējo disciplināro palātu" Francijā [26] vai Beļģijas "Arhitektu asociācijas Apelācijas komiteju" [27]. Tomēr Tiesa nevilcinājās noraidīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja konstatēja, ka iesniedzējiestādei trūkst neatkarības [28].

[20] Skat. arī manus secinājumus apvienotajās lietās WB u.c. (no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:403, 52. un 166. punkts).

[21] Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 130. punkts un tajā minētā judikatūra).

[22] Jāpiebilst, ka tas pats attiecas arī uz pašiem tiesnešiem un tiesu varas disciplīnu – tiesnešu iztiesāšanas sastāvos vairākās dalībvalstīs ir vienīgi vai pārsvarā tiesneši. Ja sekotu Polijas valdības argumentam līdz pat tā (ne)loģiskajam galam, vai tas nozīmētu arī to, ka tiesnešu disciplinārlietu iztiesāšanas sastāvā nedrīkstētu būt (citi) tiesneši, jo tad šajā sastāvā būtu personas kolēģi un tādējādi šāds sastāvs arī nebūtu neatkarīgs?

[23] Spriedums, 1981. gada 6. oktobris, *Broekmeulen* (246/80, EU:C:1981:218, 8.–17. punkts).

[24] Spriedums, 2014. gada 17. jūlijs, *Torresi* (C-58/13 un C-59/13, EU:C:2014:2088, 15.–30. punkts). Skat. arī, lai arī netieši, iepriekšējo spriedumu, 1995. gada 30. novembris, *Gebhard* (C-55/94, EU:C:1995:411).

[25] Spriedums, 2010. gada 22. decembris, *Koller* (C-118/09, EU:C:2010:805), saistībā ar strīdu par atteikumu pielaist kvalifikācijas atbilstības pārbaudījumam praktizēšanai advokāta profesijā.

[26] Rīkojums, 2018. gada 23. oktobris, *Conseil départemental de l'ordre des chirurgiens-dentistes de la Haute-Garonne* (C-296/18, nav publicēts, EU:C:2018:857), saistībā ar disciplinārlietu pret zobārstu.

[27] Spriedums, 1992. gada 8. aprīlis, *Bauer* (C-166/91, EU:C:1992:184), lietā, kurā Beļģijas iedzīvotājs bija nesekmīgi pieteicies, lai viņa vārds tiktu ierakstīts vietējās Arhitektu asociācijas praktikantu sarakstā.

[28] Skat., piemēram, spriedumu, 2013. gada 28. novembris, *Devillers* (C-167/13, nav publicēts, EU:C:2013:804).

60. Visās šajās lietās pamatu pamats attiecībā uz tiesu struktūrām, kuru sastāvā ir "neprofesionāli tiesneši"[29], ir iemesls, kāpēc tiek veikts neatkarības kritērija novērtējums saskaņā ar LESD 267. pantu. Šis novērtējums, lai arī tam pamatā ir tāds pats neatkarības kritērijs kā citām Savienības tiesību normām, atšķirībā, piemēram, no Hartas 47. panta nav saistīts ar jebkāda atsevišķa no Savienības tiesībām izrietoša individuālo tiesību pārkāpuma identificēšanu[30]. Šāda saskaņā ar LESD 267. pantu veicamā novērtējuma nolūks ir identificēt attiecīgos institucionālos partnerus dalībvalstīs, kas var iesaistīties dialogā ar Tiesu, lai nodrošinātu Savienības tiesību vienveidīgu interpretāciju. Tieši tālab, lai nodrošinātu Savienības tiesību sistēmas pareizu darbību, Tiesai būtu jābūt iespējai lemt par Savienības tiesību interpretācijas un spēkā esamības jautājumiem, kas izriet no valstu tiesvedībām, kuras var ietekmēt Savienības tiesību aktos piešķirto tiesību īstenošanu[31].

61. Ņemot to visu vērā, Polijas valdība nav paskaidrojusi, ja neņem vērā abstraktus, uz pieņēmumiem balstītus paziņojumus, kāpēc disciplinārtiesa neizpilda neatkarības prasību, kas raksturo jēdzienu "tiesa" LESD 267. panta nozīmē. Ievērojot disciplinārtiesas sniegto skaidrojumu, nešķiet, ka tai trūkst neatkarības (iekšējās vai ārējās), kas tai liegtu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

62. Tāpēc uzskatu, ka (Advokātu kolēģijas Varšavā) disciplinārtiesa saistībā ar pamatlietu ir tiesīga vērsties Tiesā saskaņā ar LESD 267. pantu.

B. Par pirmo jautājumu – Pakalpojumu direktīva un Hartas 47. pants

1. Par pieņemamību

63. Vispirms ir vērts atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas *atbilstības pieņēmums*. Valsts tiesas iesniegto lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās nolūku, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav ziņu par faktiskiem vai tiesiskiem apstākļiem, kas ir vajadzīgas, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem[32].

64. Šajā kontekstā gan valsts prokurors, gan Polijas valdība uzskata, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams, jo atbilde nav nepieciešama pamatlietā skatāmā strīda risināšanai. Minētie dalībnieki norāda, ka otrais, trešais un ceturtais jautājums ir nepieņemams, jo uz iesniedzējtiesu attiecas nākamais pamatlietas posms, proti, hipotētiska apelācijas sūdzība *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātā). Attiecībā uz pirmo jautājumu abas ieinteresētās personas norāda, ka arī tas ir nepieņemams, jo uzdots vienīgi

[29] Dabiski, ne tikai disciplinārās struktūras, bet arī citas tiesu struktūras. Skat., piemēram, spriedumu, 2013. gada 30. maijs, F. (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358), par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniedza Francijas *Conseil constitutionnel* (Konstitucionālā padome), kuras sastāvā vēsturiski ir bijuši galvenokārt "neprofesionāli" tiesneši, bieži vien pat personas, kas nav juristi. Skat. arī manus secinājumus apvienotajās lietās *Eurobox Promotion* u.c. (C-357/19 un C-547/19, EU:C:2021:170, 215.–219. punkts).

[30] Sīkāk skat. manus secinājumus apvienotajās lietās WB u.c. (no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:403, 161.–169. punkts).

[31] Šajā nozīmē skat., piemēram, spriedumu, 1981. gada 6. oktobris, *Broekmeulen* (246/80, EU:C:1981:218, 16. punkts).

[32] Skat., piemēram, spriedumus, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999, 26. un 27. punkts), un 2020. gada 9. jūlijs, *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:534, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

tādēļ, lai saņemtu atbildi uz otro, trešo un ceturto jautājumu. Turklāt uz šo lietu faktiski neattiecoties neviena Savienības tiesību norma, tāpēc Savienības tiesības nav izmantojamas attiecībā uz R.G.

65. Es tam nepiekrītu. Manuprāt, pirmais jautājums ir skaidri pieņemams.

66. Pirmkārt, konceptuāli nevaru piekrist "nepieņemamībai, pamatojoties uz saistību", kā to faktiski piedāvā valsts prokurors un Polijas valdība. Agrāk Tiesa parasti ir aplūkojusi katru iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu atsevišķi, katrā ziņā – ciktāl šos jautājumus var loģiski nodalīt. Katrs jautājums tiek izvērtēts atsevišķi, ņemot vērā tā būtību, kā rezultātā bieži vien (kā tas bieži ir judikatūrā) uz dažiem vienas tiesvedības jautājumiem atbilde tiek sniegta, savukārt citi tiek pasludināti par nepieņemamiem. (Ne)pieņemamība nav aizstājoša.

67. Otrkārt, judikatūrā tiek pieņemta visai vispārēja pieeja attiecībā uz pieņemamību [33]. Runājot par valsts tiesu un Tiesas lomu sadalījumu, Tiesai nav jāuzmin valsts tiesas neizteiktie nodomi. Vēl jo neatbilstošāk ir norādīt uz valsts tiesas negodprātību un, pamatojoties uz tādu pieņēmumu, atteikt atbildi uz uzdoto jautājumu.

68. Treškārt, runājot par pirmā jautājuma saturu pieņemamības ziņā, šīs lietas fakti ir pietiekami saistīti ar attiecīgajām valsts tiesību normām, no vienas puses, *un* Pakalpojumu direktīvu, kuras interpretāciju lūdz sniegt iesniedzējtiesa, no otras puses. Nevar teikt, ka ar pirmo jautājumu tiek lūgta interpretācija, kas acīmredzami nebūtu saistīta ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu. Citiem vārdiem, pirmais jautājums ir pamatoti saistīts ar skaidri noteiktu Savienības tiesību aktu, kuru lūdz interpretēt iesniedzējtiesa [34].

69. Ceturtkārt, pieņemamības ziņā nav būtiski, vai prasītājs pamatlietā spēs gūt faktisku labumu no Tiesas atbildes, tiklīdz iesniedzējtiesa būs pieņēmusi galīgo lēmumu pēc būtības [35]. Padarīt, ka pieņemamība ir atkarīga no noteiktas atbildes pēc būtības, ir tas pats, kas nolikt ratus zirgam priekšā [36].

70. Rezumējot – man noteikti nešķiet, ka atbilde uz pirmo iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu par Pakalpojumu direktīvu nav būtiska lēmuma pieņemšanai pamatlietā. Neskarot turpmāko novērtējumu par otrā, trešā un ceturtā jautājuma pieņemamību, tas nozīmē, ka pirmais jautājums ir pieņemams.

2. Par Pakalpojumu direktīvas piemērojamību

71. Ar pirmā jautājuma pirmo daļu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Pakalpojumu direktīva, it īpaši, ņemot vērā tās 10. panta 6. punktu, ir piemērojama tiesvedībā saistībā ar advokāta disciplināro atbildību, kurā varētu tikt pieņemts lēmums par šā advokāta izslēgšanu no advokatūras. Gadījumā, ja atbilde ir apstiprinoša, iesniedzējtiesa jautājuma otrajā daļā jautā, vai šādā tiesvedībā, kas noris advokātu kolēģijas tiesās, ir piemērojama Harta, tostarp tās 47. pants.

[33] Skat., piemēram, nesenāku spriedumu, 2019. gada 1. oktobris, *Blaise* u.c. (C-616/17, EU:C:2019:800, 31.–39. punkts).

[34] Skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 49. punkts). Skat. arī rīkojumu, 2020. gada 6. oktobris, *Prokuratura Rejonowa w Słubicach* (C-623/18, EU:C:2020:800).

[35] Šajā nozīmē skat., piemēram, spriedumu, 2010. gada 1. jūnijs, *Blanco Pérez* un *Chao Gómez* (C-570/07 un C-571/07, EU:C:2010:300, 38.–40. punkts).

[36] Skat. arī manus secinājumus lietā *Bundesrepublik Deutschland* (Interpola sarkanais paziņojums) (C-505/19, EU:C:2020:939, 34. punkts).

72. Manuprāt, atbildei uz abām jautājuma daļām būtu jābūt apstiprinošai. Lai paskaidrotu, kāpēc es tā uzskatu, vispirms izvērtēšu attiecīgi Pakalpojumu direktīvas un Direktīvas 98/5/EK [37] attiecīgās piemērošanas jomas (a) un pēc tam pievērsīšos Pakalpojumu direktīvas piemērojamībai attiecībā uz juridiskajiem pakalpojumiem un it īpaši attiecībā uz disciplinārlietām pret advokātiem (b).

a) Pakalpojumu direktīvas un Direktīvas 98/5 attiecīgās piemērošanas jomas

73. Polijas valdības ieskatā, Savienības tiesības neattiecas uz šo lietu. Proti, Pakalpojumu direktīva neesot piemērojama, jo Direktīva 98/5 kalpo kā *lex specialis*, un šis *lex specialis* nav pēc būtības piemērojams šajā lietā.

74. Es tam nepiekrītu.

75. Saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 3. panta 1. punktu, "ja šīs direktīvas noteikumi ir pretrunā ar kādiem noteikumiem citā Kopienas tiesību aktā, ar kuru regulē īpašus aspektus piekļuvei kādai pakalpojumu darbībai vai tās veikšanai konkrētās nozarēs vai konkrētās profesijās, šā cita Kopienas tiesību akta noteikumi prevalē, un tos piemēro attiecīgajās nozarēs vai profesijās". Direktīvas 3. panta 1. punktā ir arī minēti četri šādi Savienības atvasināto tiesību akti [38]. Lai arī Direktīva 98/5 nav viena no tām, tajā minēto tiesību aktu uzskaitījums nav izsmeļošs [39].

76. Runājot par Direktīvas 98/5 saturu, tā reglamentē profesionālās ētikas normas (6. pants) un disciplinārlietas (7. pants) advokātiem, kuri praktizē dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija. Konkrētāk, 7. pantā ir reglamentētas mītnes valsts un uzņēmējas valsts kompetentās iestādes attiecīgās disciplinārās pilnvaras un pienākumi. Direktīvas 9. pantā ir prasīts, lai lēmumos par advokāta reģistrācijas anulēšanu un lēmumos, kas nosaka disciplināras sankcijas, norāda to pamatojošos apsvērumus. Turklāt pret šādiem lēmumiem ir jānodrošina valsts tiesību sistēmā paredzēta pārsūdzības tiesā iespēja.

77. Tomēr visādi citādi man joprojām nav izprotams Polijas valdības arguments. Man ir grūti saskatīt, kā *lex specialis*, proti, Direktīva 98/5, kas nepārprotami nav piemērojama vietējam advokātam, varētu liegt piemērot *lex generalis*, proti, Pakalpojumu direktīvu, kas ir skaidri piemērojama gan *ratione personae*, gan *ratione materiae*.

78. Pirmkārt, Pakalpojumu direktīvas III nodaļa, kas attiecas uz brīvību veikt uzņēmējdarbību, ir piemērojama arī pilnīgi iekšējās situācijās, proti, attiecībā uz juridiskajiem pakalpojumiem, ko sniedz advokāti, kas nav izmantojuši pārvietošanās brīvību [40]. Tādējādi pamatā, ciktāl Pakalpojumu direktīva ir piemērojama arī juridiskajiem pakalpojumiem, tās III nodaļa attiecas uz *visiem advokātiem* neatkarīgi no tā, vai saskaņā ar kvalifikāciju viņi ir "pilnībā vietējie" vai "pārrobežu" advokāti.

[37] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (1998. gada 16. februāris) par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija (OV 1998, L 77, 36. lpp.).

[38] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/71/EK (1996. gada 16. decembris) par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV 1997, L 18, 1. lpp.); Padomes Regula (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV 1971, L 149, 2. lpp.); Padomes Direktīva 89/552/EEK (1989. gada 3. oktobris) par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (OV 1989, L 298, 23. lpp.); un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV 2005, L 255, 22. lpp.).

[39] Kā liecina Pakalpojumu direktīvas 3. pantā izmantotais formulējums "minētie tiesību akti ietver" un šīs tiesību normas nolūks kopumā.

[40] Spriedums, 2018. gada 30. janvāris, X un *Visser* (C-360/15 un C-31/16, EU:C:2018:44, 110. punkts).

79. Otrkārt, attiecībā konkrēti uz *ārvalstu advokātiem* Pakalpojumu direktīva pamatā būs piemērojama *tikai tiktāl*, cik tās vispārējās tiesību normas saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 3. panta 1. punktu neaizstāj konkrēta Direktīvas 98/5 tiesību norma. Tomēr pat attiecībā uz ārvalstu advokātiem ir apšaubāms, kādā mērā Direktīva 98/5 sniedz ko citu salīdzinājumā ar Pakalpojumu direktīvas 9. un 10. panta konkrētajām garantijām [41].

80. Treškārt, lai arī iesniedzējtiesai par to ir jāpārliecinās, tomēr nešķiet, ka R.G. ir ārvalstu advokāts Direktīvas 98/5 nozīmē [42]. Viņam kā *vietējam advokātam* jebkurā gadījumā būtu piemērojama Pakalpojumu direktīva, savukārt Direktīva 98/5 nekādā veidā uz šo lietu neattiektos.

81. Rezumējot – katrā ziņā Direktīva 98/5 vienkārši neparedz neko citu. Šķiet, nav nekādas saskatāmas pretrunas ar kādu konkrētu Savienības tiesību normu, kas reglamentē šo jautājumu saistībā ar Pakalpojumu direktīvas 3. panta 1. punktu.

b) Pakalpojumu direktīva un disciplinārlieta pret advokātiem

82. Visas ieinteresētās personas, kā arī iesniedzējtiesa piekrīt, ka Pakalpojumu direktīva ir piemērojama juridiskajiem pakalpojumiem un ka reģistrācija advokātu kolēģijā, lai varētu praktizēt, ir atļauju sistēma minētās direktīvas nozīmē. Tomēr nav vienprātības par to, vai disciplinārlieta ir šādas atļauju sistēmas sastāvdaļa. Iesniedzējtiesa un Komisija uzskata, ka tas tā ir, savukārt Nīderlandes un Polijas valdības tam nepiekrīt.

83. Pakalpojumu direktīvas 2. pantā, kas nosaka šīs direktīvas materiālo piemērošanas jomu, ir noteikts, ka juridiskās konsultācijas ietilpst direktīvas piemērošanas jomā. Juridiskā pārstāvība bez šaubām ir īpaša veida pakalpojums, ko, ņemot vērā tā nozīmi labas tiesvedības nodrošināšanā, sniedz stingri reglamentētas profesijas pārstāvji, kuriem ir piemērojami īpaši ētikas noteikumi [43]. Tomēr fakts paliek fakts – lai arī juridiskai pārstāvībai ir piemērojami īpaši noteikumi, tā ir pakalpojums Pakalpojumu direktīvas nozīmē.

84. Saskaņā ar 9. panta 1. punktu dalībvalstis piekļuvei pakalpojumu darbībai vai tās veikšanai piemēro atļauju sistēmu vienīgi tad, *ja*: a) atļauju sistēma nav diskriminējoša pret attiecīgo pakalpojuma sniedzēju; b) vajadzība pēc atļauju sistēmas ir pamatota ar sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm; c) izvirzīto mērķi nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem.

85. Piekrītot visiem attiecīgajiem dalībniekiem, nav šaubu, ka noteikumi attiecībā uz reģistrāciju advokātu kolēģijā ir atļauju sistēmas sastāvdaļa Pakalpojumu direktīvas nozīmē, jo šie noteikumi attiecas uz pašu *piekļuvi* darbībai advokāta profesijā [44].

86. Tomēr – vai disciplinārlieta pret advokātu būtu uzskatāma par vēl vienu šīs atļauju sistēmas elementu?

[41] Šajā nozīmē skat. it īpaši Pakalpojumu direktīvas 9. panta 3. punktu par atļauju sistēmu: "Šo iedaļu *nepiemēro tiem* atļauju sistēmu *aspektiem*, ko *tieši vai netieši reglamentē citi Kopienas tiesību akti*" (mans izcēlums), kas liecina, ka to nepiemēro *citiem* atļauju sistēmu aspektiem. Skat. arī spriedumu, 2019. gada 7. maijs, *Monachos Eirinaios* (C-431/17, EU:C:2019:368, 30. un 31. punkts), kurā nošķirta (saskaņotā) ārvalstu advokātu reģistrācija un (nesaskaņotā) darbības īstenošana saskaņā ar Direktīvu 98/5.

[42] Kā tas arī netieši norādīts iesniedzējtiesas uzdotā pirmā jautājuma beigās, atsaucoties uz "lietā[m], kuru visi būtiskie elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti".

[43] Sīkāk skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *Uniwersytet Wrocławski* un Polija/*REA* (C-515/17 P un C-561/17 P, EU:C:2019:774, 103. un 104. punkts).

[44] Kā noteikts Pakalpojumu direktīvas 4. panta 6. punktā, skatot to saistībā ar tās 49. apsvērumu.

87. Iesniedzējtiesa un Komisija uzskata, ka disciplinārlieta pret reģistrētu advokātu arī ir šīs sistēmas sastāvdaļa, jo šādas tiesvedības rezultātā advokāta darbību var apturēt vai advokātu var izslēgt un neļaut atkārtoti reģistrēties desmit gadus. Šādi pasākumi esot atļaujas atsaukšana Pakalpojumu direktīvas 10. panta 6. punkta nozīmē.

88. Savukārt Nīderlandes un Polijas valdības uzskata, ka disciplinārlieta, skatot to izolēti, nav "atļauju sistēma" Pakalpojumu direktīvas nozīmē, ne arī vispār atļauju sistēmas sastāvdaļa. Lai arī disciplinārsods varētu galu galā nozīmēt, ka nav iespējams turpināt pakalpojuma sniegšanu, tas nav pielīdzināms atļaujas atteikšanai vai atsaukšanai. Katrā ziņā Pakalpojumu direktīvas 10. panta 6. punkts neesot piemērojams pamatlietā, jo izskatāmais strīds skar par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmumu neturpināt tiesvedību, nevis lēmumu piemērot disciplinārsodu. Tādējādi šajā tiesvedībā nevar pieņemt lēmumu par advokāta darbības apturēšanu vai viņa izslēgšanu. Turklāt Nīderlandes valdība uzskata, ka disciplināros noteikumus kopumā nevar saukt par "prasībām" Pakalpojumu direktīvas 4. panta 7. punkta nozīmē.

89. Es piekrītu iesniedzējtiesai un Komisijai.

90. Pieņemu, ka Pakalpojumu direktīvā nav ietvertas īpašas tiesību normas par disciplinārajiem noteikumiem vai procedūrām. Tas arī nav pārsteigums, jo Pakalpojumu direktīva (it īpaši III nodaļa, taču ne tikai) ir piemērojama horizontāli, tādējādi tā ir lielā mērā izstrādāta vispārīgi un abstrakti un ir paredzēta, lai aizsargātu pakalpojuma sniedzēju brīvību veikt uzņēmējdarbību un brīvi sniegt plašu pakalpojumu klāstu.

91. Piekrītu, ka disciplinārlieta pret advokātu, atsevišķi ņemot, diez vai ir pielīdzināma Pakalpojumu direktīvā noteiktajai atļauju sistēmai. Tomēr es arī nesaskatu loģiku, kāpēc lai šāda tiesvedība, vērtējot to Pakalpojumu direktīvas kontekstā, vispār būtu jāuzskata par atsevišķu sistēmu. No Pakalpojumu direktīvas skatpunkta raugoties, šāda tiesvedība acīmredzami ietilpst noteikumu paketē par piekļuvi pakalpojumu sniegšanai, to sniegšanu un galu galā – pakalpojumu sniegšanas piespiedu izbeigšanu.

92. Saskaņā ar Pakalpojumu direktīvu dalībvalstis nedrīkst traucēt nedz piekļuvi Pakalpojumu direktīvā ietvertajai darbībai, nedz arī tās izpildi. Lai arī Pakalpojumu direktīva ir vērsta vairāk uz piekļuvi, tajā ir ietverti vairāki noteikumi, kas skar gan piekļuvi, gan veikšanu [45] vai arī vienkārši iespēju īstenot brīvību veikt uzņēmējdarbību [46]. Disciplinārlietu mērķis zināmā mērā ir nodrošināt juridisko konsultāciju sniegšanas kvalitāti. Šādā aspektā tās patiešām var skatīt kā daļu no sistēmas, kas reglamentē piekļuvi šāda veida pakalpojumiem un to sniegšanu. Tas varētu nozīmēt, ka disciplinārās normas un to piemērošana saistībā ar konkrētu tiesvedību ir "jāuzrauga" saskaņā ar Pakalpojumu direktīvu, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīts tās 10. panta 2. punkts attiecībā uz atļauju sistēmām.

93. Tomēr, manuprāt, Pakalpojumu direktīvas 10. panta 6. punkta formulējums slāpē jebkādas ilgstošas šaubas par to, vai lēmumi, kas faktiski "izbeidz" piekļuvi konkrēta veida pakalpojumiem un to īstenošanu, ir vai nav iekļauti. Tajā ir teikts: "Izņemot gadījumu, kad atļauju piešķir, *ikvienu* kompetento iestāžu lēmumu, tostarp atļaujas atteikumu vai *atsaukšanu*, pilnībā pamato, un to var apstrīdēt tiesā vai citās pārsūdzības struktūrās." [47]

[45] Piemēram, Pakalpojumu direktīvas 3. panta 1. punkts, 5. panta 1. punkts, 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts, 8. panta 1. punkts, 9. panta 1. punkts, 10. panta 4. punkts, 14. panta 1. punkts, 15. panta 2. punkts.

[46] Jau Pakalpojumu direktīvas 1. panta 1. punktā.

[47] Mans izcēlums.

94. Ņemot vērā šādu formulējumu un Pakalpojumu direktīvas loģiku, es nesaskatu, kā var pamatoti apgalvot, ka lēmums, ar kuru advokāts tiek izslēgts no advokatūras, nav pielīdzināms prakses īstenošanas un tādējādi juridisko pakalpojumu sniegšanas atļaujas atsaukšanai. Ja tiek atsaukta jau piešķirta atļauja, tas vienkārši nozīmē, ka tiek atcelta jau piešķirta piekļuve. Šāda plaši formulēta tiesību norma liecina ne tikai par to, ka ikviens (nelabvēlīgs) lēmums par piekļuvi pakalpojumam vai pakalpojuma sniegšanu ietilpst Pakalpojumu direktīvas jomā, bet arī par to, ka tam ir jābūt apstrīdamam.

95. Šo secinājumu nemaina arī tas, ka Polijas valdība ir atsaukusies uz Pakalpojumu direktīvas 1. panta 5. punktu, kurā noteikts, ka šī direktīva "neskar dalībvalstu krimināltiesību normas". Disciplinārlietas kā tādas nav identiskas krimināltiesībām un kriminālprocesiem. Turklāt, pat ja tās tādas būtu, *quod non*, 1. panta 5. punktā ir norādīts, ka "dalībvalstis tomēr nedrīkst ierobežot pakalpojumu sniegšanas brīvību, piemērojot krimināltiesību normas, kuras īpaši reglamentē vai ietekmē piekļuvi pakalpojumu darbībām vai to veikšanu, tādējādi apejot šajā direktīvā paredzētos noteikumus"[48].

96. Līdzīgi – neredzu pamatojumu Polijas valdības izvirzītajam argumentam, ka advokātam R.G. vēl nav piemērots lēmums par viņa izslēgšanu no advokātu kolēģijas un ka to faktiski nevar piemērot konkrētajā tiesvedībā, kurā pārskata par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmumu neapsūdzēt par iespējamo disciplinārpārkāpumu.

97. Šajā saistībā var vien piebilst, ka Savienības tiesību akta normatīvo tvērumu nevar definēt *ex post facto* atkarībā no rezultāta, proti, ka lieta ietilpst vai neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā atkarībā no tā, vai persona ir galu galā notiesāta vai attaisnota[49]. Vispārīgi, lai tiesvedība ietilptu Savienības tiesību piemērošanas jomā, tas, ka noteikta tiesvedība ietilpst Savienības tiesību akta piemērošanas jomā *ratione materiae*, ir pietiekami visai tiesvedībai kopumā neatkarīgi no galīgā rezultāta vai posma, kurā tā tiek slēgta.

98. Tātad, atbildot uz pirmā jautājuma pirmo daļu, Pakalpojumu direktīvas III nodaļa, kas ir daļa no atļauju sistēmas, ar kuru reglamentē advokātu darbības veikšanu, ir piemērojama arī disciplinārlietās, kas ierosinātas pret advokātiem, kuru rezultāts var ietekmēt šo advokātu turpmāko iespēju sniegt juridiskos pakalpojumus saskaņā ar Pakalpojumu direktīvu.

3. Hartas 47. pants

99. Atbilde uz pirmā jautājuma otro daļu, kurā vaicāts par Hartas, it īpaši tās 47. panta, piemērojamību iesniedzējtiesas skatītajā tiesvedībā, ir vienkārša.

[48] Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 4. jūlijs, *Kirschstein* (C-393/17, EU:C:2019:563, 61.–63. punkts). Skat. arī *Pakalpojumu direktīvas ieviešanas rokasgrāmatu* (15. lpp.) – lai arī tā nav saistoša.

[49] Skat. arī manus secinājumus apvienotajās lietās *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* u.c. (C-357/19 un C-547/19, EU:C:2021:170, 109.–115. punkts) saistībā ar tādu pašu argumentu, kas izvirzīts par LESD 325. panta 1. punkta piemērošanas jomu.

100. Tiesas pastāvīgās judikatūras atziņa ir tāda, ka Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības ir piemērojamas visās Savienības tiesībās reglamentētajās situācijās. Ja valsts tiesību akti ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, Tiesai, atbildot uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir jāsniedz visi nepieciešamie interpretācijas elementi, lai valsts tiesa varētu izvērtēt minēto valsts tiesību aktu atbilstību pamattiesībām, kuru ievērošanu Tiesa nodrošina [50].

101. Tādējādi, kamēr ir piemērojama Pakalpojumu direktīva, arī Harta, tostarp tās 47. pants, principā ir piemērojama šajā lietā. Tas nozīmē, ka iesniedzējtiesai ir jāpiemēro Hartas 47. pants tiesvedībā, kuru tā izskata.

102. Tomēr, kā norādījis valsts prokurors un Polijas valdība savos argumentos par pieņemamību, pieņemsim, nav pilnībā skaidrs, tieši kādas no Savienības tiesībām izrietošās individuālās tiesības varētu *konkrēti* attiekties uz iesniedzējtiesas skatīto lietu. Proti, lai arī gaidāmais pamatlietas iznākums var galu galā nelabvēlīgi ietekmēt R.G. tiesisko stāvokli (pret viņu var rezultātā ierosināt disciplinārlietu), ir norādīts, ka R.G. vēl nav procesa dalībnieks pamatlietā. Šķiet, iesniedzējtiesā skatītajā lietā viena puse ir par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona un otras puse – valsts prokurors un tieslietu ministrs [51]. Tādējādi patiešām nav uzreiz saskatāms, kurai pusei (šķiet, publisko tiesību subjektiem) būtu piešķirtas Hartā noteiktās pamattiesības pamatlietā.

103. Lai kā arī tas būtu, pat ja Hartas 47. pants nebūtu piemērojams iesniedzējtiesā, jo nekādi netiek ietekmētas Hartā garantētas konkrētas individuālās tiesības, un tas ir jautājums, kas jānoskaidro iesniedzējtiesai, šajā lietā joprojām būtu piemērojams LES 19. panta 1. punkts, kura saturs būtībā ir tāds pats kā Hartas 47. panta [52] saturs [53]. Atšķirībā no Hartas 47. panta, lai būtu piemērojams LES 19. panta 1. punkts, patiešām pietiek ar to, ka valsts tiesa *var tikt aicināta* lemt par jautājumiem saistībā ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju [54].

104. Nav šaubu, ka, ņemot vērā arī iepriekš minēto secinājumu par Pakalpojumu direktīvas piemērojamību kopumā tiesvedībā disciplinārtiesā, arī iesniedzējtiesu var aicināt lemt par Savienības tiesībām šajā saistībā.

C. Par otro, trešo un ceturto jautājumu – valsts tiesu pilnvaras nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu

105. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai tai būtu jāatstāj nepiemērotas valsts tiesību normas, ar kurām nosaka struktūras (proti, *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) kompetenci izskatīt kasācijas sūdzību par tās pašas iesniedzējtiesas lēmumu (vai iebildumu pret lēmumu nepieņemt šādu kasācijas sūdzību), ja šī struktūra nav neatkarīga un objektīva Hartas 47. panta nozīmē. Vai iesniedzējtiesas pienākums tad ir nodot šādu kasācijas sūdzību tādai tiesu iestādei, kurai iepriekš ir bijusi šāda kompetence (proti, *Izba Karna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Krimināllietu palāta))?

[50] Skat., piemēram, spriedumus, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105, 19. punkts un tajā minētā judikatūra); 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, 49. un 50. punkts); un 2019. gada 16. oktobris, *Glencore Agriculture Hungary* (C-189/18, EU:C:2019:861, 59. un 60. punkts).

[51] Skat. arī šo secinājumu 42. punktu.

[52] Skat., piemēram, spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153, 115. un 116. punkts).

[53] Par saistību starp LES 19. panta 1. punktu un Hartas 47. pantu un attiecīgo normu tvērumu skat. manus secinājumus apvienotajās lietās WB u.c. (no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:403, 161.–169. punkts).

[54] Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

106. Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa konkrētāk jautā, vai tā drīkst (vai, iespējams, tai vajadzētu) neņemt vērā juridisko nostāju, ko paudusi *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) par ģenerālprokurora (kurš vienlaikus ir arī tieslietu ministrs) un ombuda tiesībām iesniegt kasācijas sūdzību.

107. Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai tai būtu jāignorē tieslietu ministra (kurš vienlaikus ir arī ģenerālprokurors) iesniegta pārsūdzība, ja tikai šādā veidā tā var nodrošināt tiesvedības atbilsmi Hartas 47. pantam. Iesniedzējtiesa norāda uz risku – pat ja otrajā un trešajā jautājumā norādītie pasākumi tiek veikti, iespējamā kasācijas sūdzība, ko iesniedzis valsts prokurors (kurš vienlaikus ir arī tieslietu ministrs), var joprojām beigties ar to, ka to izskata *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta).

108. Ir nepieciešams diezgan daudz papildu informācijas, lai pilnībā izvērtētu otrā, trešā un ceturtā jautājuma tvērumu. Tāpēc turpmākajās iedaļās vispirms noteikšu kontekstu un nesen veiktās izmaiņas valsts tiesību aktos un procedūrās (1) un tad izvērtēšu šo jautājumu pieņemamību (2). Pēc šo jautājumu pārformulēšanas noslēgumā atgādināšu pilnvaras, kas valsts tiesām izriet no Savienības tiesību aktiem un kas nodrošina efektīvu no Savienības tiesību aktiem izrietošo tiesību aizsardzību tiesā valsts līmenī (3).

1. Valsts tiesību normas un judikatūra

109. Ir jāuzsver trīs valsts juridiskā konteksta elementi, kurus ir norādījusi iesniedzējtiesa.

110. Pirmkārt, iesniedzējtiesa atgādina, ka Tiesa jau ir lēmusi par jautājumu, vai *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) ir neatkarīga un objektīva tiesa Hartas 47. panta nozīmē[55]. Atsaucoties uz minēto spriedumu, *Sąd Najwyższy* (*Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych*) (Augstākā tiesa (Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palāta), Polija) 2019. gada 5. decembrī nosprieda, ka *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) nav neatkarīga un objektīva tiesa Hartas 47. panta nozīmē[56]. Viens no faktoriem, kas lika *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) izdarīt šādu secinājumu, bija izpildvaras, it īpaši tieslietu ministra, ietekme uz šīs struktūras sastāvu.

111. Otrkārt, ciktāl runa ir par valsts prokurora / tieslietu ministra lomu[57], iesniedzējtiesa atzīmē, ka viņa loma disciplinārlietās pret advokātu kolēģijas locekļiem nesen tika paplašināta pēc tam, kad *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) bija pretrunīgi interpretējusi valsts tiesības.

112. Saskaņā ar iesniedzējtiesas pausto *Izba Karna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Krimināllietu palāta) judikatūrā un arī juridiskajā literatūrā līdz pat nesenam laikam nostāja nepārprotami bija tāda, ka ne *Prokurator Generalny* (ģenerālprokurors), ne *Rzecznik Praw Obywatelskich* (ombuds) nebija tiesīgi saskaņā ar Krimināprocesa kodeksa 521. pantu kopsakarā ar Advokatūras likuma 95.n panta 1. punktu iesniegt kasācijas sūdzību par advokātu kolēģijas

[55] Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982).

[56] Lēmums III PO 7/18.

[57] Ņemot vērā faktu, ka Polijā tieslietu ministra amats tika apvienots ar ģenerālprokurora amatu, skat. manus secinājumus apvienotajās lietās WB u.c. (no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:403). Saistībā ar kritisku (un patiešām) negatīvu novērtējumu par abu amatu sapludināšanu skat. Venēcijas komisijas Atzinumu 892/2017 par grozīto Likumu par Valsts prokuratūru (2017).

disciplinārtiesu lēmumiem, ar kuriem par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmums neierosināt disciplinārlietu vai to izbeigt atstāts negrozīts. Iesniedzējtiesa pilnībā atbalsta šādu viedokli.

113. Tomēr iesniedzējtiesa arī norāda, ka diametrāli pretēja nostāja tika ietverta 2019. gada 27. novembra rezolūcijā, ko pieņēma *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) septiņu tiesnešu sastāvā [58]. Saskaņā ar šo nostāju Kriminālprocesa kodeksa 521. pants ir piemērojams advokātu kolēģijas disciplinārlietās, tāpēc ģenerālprokurors var iesniegt kasācijas sūdzību par advokātu kolēģijas disciplinārtiesas lēmumu, ar kuru apstiprināts par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas lēmums izbeigt disciplinārlietas izskatīšanu.

114. Minētā rezolūcija acīmredzami tika pieņemta atšķirīgā lietā, lai arī attiecās uz to pašu advokātu R.G., un arī tajā par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona izbeidza disciplinārlietu un tieslietu ministrs un valsts prokurors tāpat pārsūdzēja tās lēmumu šajā jautājumā. Minētajā lietā disciplinārtiesa apstiprināja apstrīdēto lēmumu, savukārt disciplinārtiesas lēmumu tieslietu ministrs / ģenerālprokurors pārsūdzēja, iesniedzot kasācijas sūdzību.

115. Lai arī es pilnībā nepārzinu visus valsts procesuālos sīkumus, saprotu, ka pamatu pamats ir tas, ka pēc atkāpšanās no iepriekšējās judikatūras līnijas *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) faktiski piešķīra tieslietu ministram / ģenerālprokuroram pārsūdzības tiesības un netieši arī sev – kompetenci izskatīt kasācijas sūdzības par lēmumiem izbeigt disciplinārlietas, kurus pieņēmusi par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona.

116. Treškārt, apvienojot abus iepriekš minētos elementus, šķietami ikdienišķas procesuālās valsts tiesību izmaiņas rada pilnīgi jaunu dimensiju. Sistemātiski vai atkārtoti pārsūdzot lēmumus par disciplinārlietu neierosināšanu, tieslietu ministrs / ģenerālprokurors (vai valsts prokurors, kurš rīkojas pēc viņa norādījumiem) faktiski spētu panākt, ka tiek ierosinātas disciplinārlietas vai ka tās tiek (iespējams, nebeidzami) turpinātas pret atsevišķiem advokātu kolēģijas locekļiem. Šādas pārsūdzības galu galā varētu nonākt izskatīšanā struktūrā, kas iepriekš tika atzīta par tādu, kura nav neatkarīga tieši tādēļ, ka izpildvara – un konkrēti tieslietu ministrs – nepamatoti ietekmējusi tās sastāvu [59].

2. Par pieņemamību

117. Valsts prokurors, Polijas valdība un Komisija uzskata, ka otrais un trešais jautājums ir nepieņemams. It īpaši Polijas valdības ieskatā, šie jautājumi ir hipotētiski, jo ir priekšlaicīgi. Ja disciplinārtiesas gaidāmais lēmums tiktu pārsūdzēts kasācijas kārtībā, šī sūdzība būtu jāiesniedz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), kura tad to iedalītu palātai, kuras kompetencē ir to izskatīt, un nodotu tai lietas materiālus. Savukārt Komisija uzskata, ka Tiesai nebūtu jāatbild uz tīri hipotētiskiem jautājumiem, kas skar procesuālus jautājumus, kuri būs jāizvērtē nākotnē, kad iesniedzējtiesa būs pieņēmusi lēmumu.

118. Visas ieinteresētās personas uzskata, ka arī ceturtais jautājums ir nepieņemams. It īpaši Polijas valdība uzskata, ka Hartas 47. pantā noteiktās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību nebūtu jāinterpretē tādējādi, ka tiek atcelti vai liegti tiesību aizsardzības līdzekļi tiesās ar

[58] Lieta II DSI 67/18.

[59] Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982).

apgalvotu mērķi nodrošināt dalībniekiem, ka to lietu izskata neatkarīga tiesa. Iesniedzējtiesa varētu pati nonākt situācijā, ka aizsargā vienas puses intereses uz otras puses rēķina, tādējādi pārkāpjot pašu Hartas 47. panta būtību.

119. Jāatzīst – ņemot vērā to, kādā veidā iesniedzējtiesa ir formulējusi uzdotos jautājumus, otrā, trešā un ceturtā jautājuma pieņemamība raisa dažus jautājumus.

120. No vienas puses, atbilde uz otro, trešo un ceturto jautājumu patiešām varētu šķist lieka iesniedzējtiesā izskatāmās lietas risināšanai. Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa, šķiet, ir nobažījusies par valsts tiesas procesa nākamo un, iespējams, pēdējo posmu. Tas tomēr ir atkarīgs no gaidāmā lēmuma šajā lietā, kuru pēc tam pārsūdz kasācijas kārtībā *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātā).

121. Tiktāl otrais, trešais un ceturtais jautājums, šķiet, ir priekšlaicīgs. Tas, ka tiesai vienā tiesvedībā trešo reizi ir jāizvērtē par disciplinārlietām atbildīgās personas lēmums par R.G., negroza iepriekšējo secinājumu. Šajā lietā iesniedzējtiesa nesaskaras ar problēmu, ka par disciplinārlietām atbildīgā amatpersona nevēlas pildīt tiesas nolēmumu, kad lieta ir nodota tai atpakaļ. Faktiski iesniedzējtiesa ir nobažījusies, vai lieta (turpmāk) galu galā nonāks pie *trešā dalībnieka*, kas ir *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) (konkrētāk – *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta)), ja iesniedzējtiesa nolemtu šoreiz apstiprināt par disciplinārlietām atbildīgās amatpersonas apstrīdēto lēmumu.

122. Tādējādi, lai arī ir acīmredzami, ka iesniedzējtiesa ir ierauta tādā kā nemitīgā cilpā, otrais, trešais un ceturtais jautājums faktiski attiecas uz cita veida cilpu, kas vēl nav materializējusies [60].

123. No otras puses, iesniedzējtiesa tomēr ir attiecīgi sasaistījusi otro, trešo un ceturto jautājumu *ar* izskatāmo lietu.

124. Attiecībā uz otro un trešo jautājumu iesniedzējtiesa norādīja – tā uzskata, ka Tiesas atbilde ir nepieciešama, lai tā varētu precizēt, kurai struktūrai būs kompetence kasācijas kārtībā pārskatīt pašas iesniedzējtiesas iespējamo pieņemto nolēmumu (vai iebildumu pret lēmumu nepieņemt šādu kasācijas sūdzību), ņemot vērā *norādījumu saturu*, kuru iesniedzējtiesai ir pienākums sniegt, paziņojot savu nolēmumu lietas dalībniekiem. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem iesniedzējtiesai galīgajā nolēmumā ir jānorāda tiesvedības dalībniekiem, kādos termiņos un kādā veidā tie var iesniegt pārsūdzību, vai ir jāpaziņo, ka nolēmums vairs nav pārsūdzams. Šajā saistībā iesniedzējtiesa ir saskatījusi iespēju ņemt vērā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) 2019. gada 5. decembra spriedumu un attiecīgi informēt procesa dalībniekus, ka apelācijas sūdzības ir iesniedzamas *Izba Karna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Krimināllietu palāta), nevis *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta).

125. Saistībā ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka, ievērojot Hartas 47. pantu, tā varētu atstatīt *sevi* no tai nodotās lietas izskatīšanas, lai bloķētu iespējamās kasācijas sūdzības iesniegšanu *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta), tādējādi izslēdzot šīs palātas iespējamo ietekmi.

[60] Šajā saistībā pretstatā, piemēram, ir lieta *Torubarov*, kurā pēc tam, kad vienas un tās pašas iestādes vairākas reizes apmainījās ar [lēmumiem], valsts tiesvedība nonāca strupceļā, jo administratīvā iestāde acīmredzami nevēlējās piemērot iepriekšējo tiesas nolēmumu. Tomēr minētajā lietā iesniedzējtiesa uzdeva jautājumu konkrēti par strupceļu, kas jau bija materializējies, – skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 23.–32. punkts).

126. Tas nozīmē, ka Tiesas atbilde uz otro, trešo un ceturto jautājumu varētu *daļēji* ietekmēt iesniedzējtiesā skatītās lietas nodošanu. Es tomēr atzīstu, ka vairāki elementi joprojām ir neskaidri. Piemēram, nav uzreiz saskatāms, kā praktiski iesniedzējtiesa varētu novērst kasācijas sūdzības iesniegšanu *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) vai, ņemot vērā Polijas valdības apsvērumus par lietu piešķiršanu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), kā iesniedzējtiesa varētu vadīt lietas virzīšanu konkrēti uz *Izba Karna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Krimināllietu palāta).

127. Visbeidzot – nevar nenovērtēt faktu, ka otrais, trešais un ceturtais jautājums, raugoties no attiecīgā skatpunkta, attiecas uz iepriekš Tiesas pasludinātā sprieduma, proti, sprieduma A. K. u.c., praktisko seku interpretāciju. Proti, minētajā spriedumā Tiesa secināja, ka Savienības tiesībām ir pretrunā tas, ka "strīdi, kuri attiecas uz Savienības tiesību piemērošanu, varētu ietilpt tādas struktūras ekskluzīvā kompetencē, kas nav neatkarīga un objektīva tiesa"[61]. Tā kā jau iepriekš bija noteikts, ka šī lieta ietilpst Savienības tiesību jomā, jo ir piemērojama Pakalpojumu direktīva, iesniedzējtiesa ir tiesīga būtībā vaicāt – labi, bet kā tieši man rīkoties? Kā konkrēti un praktiski es varu nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu un ievērot Tiesas iepriekšējo spriedumu?

128. Tāpēc, ciktāl otrā, trešā un ceturtā jautājuma tvērums patiešām skar izskatāmos jautājumus un ir būtisks iesniedzējtiesas gaidāmā lēmuma pieņemšanai, šie jautājumi *šādā apmērā* patiešām ir pieņemami. Tomēr, ņemot vērā turpmāk minētās prejudiciāla nolēmuma tiesvedības raksturīpašības, šie jautājumi būtu jāpārformulē.

129. Pirmkārt, ar LESD 267. pantu izveidotā procedūra ir Tiesas un valsts tiesu sadarbības instruments, kura ietvaros pirmā sniedz otrajām tādas Savienības tiesību interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai atrisinātu izskatāmās lietas. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu neparedz konsultatīvu atzinumu sniegšanu par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem. Drīzāk atbildēm uz uzdotajiem jautājumiem ir jābūt *nepieciešamām* strīda efektīvai atrisināšanai, un valsts tiesai ir *jāspēj* tās *ņemt vērā* pamatlietā[62].

130. Tas loģiski nozīmē, ka iespējamās atbildes Tiesa var sniegt tādā apmērā, kas nepārsniedz to, ko valsts tiesa varētu darīt lietā, kuru tā izskata. Tās nevar paplašināt, ietverot to, ko citas tiesas vai iestādes varētu darīt nākotnē. Atbildē nevar sniegt norādes par *citu tiesu turpmāko* iespējamo rīcību vai pasākumu gaitu.

131. Otrkārt, prejudiciāla nolēmuma veidā Tiesa var sniegt norādes, kas stingri attiecas vien uz *Savienības tiesību interpretācijas*, nevis valsts tiesību interpretācijas jautājumiem. Tiesai nav jāinterpretē valsts tiesības, vēl jo vairāk – tai nav jāizšķir, kurš ir pareizais no dažādiem valsts tiesību interpretācijas virzieniem, kas rodas valsts līmenī. Proti, Tiesai nav jāiesaka, kura no valsts procesuālo tiesību normu pretējām interpretācijām ir pareiza un kura konkrētā tiesību norma iesniedzējtiesai ir jāpiemēro vai kurš saskaņā ar valsts tiesībām pieejamais ceļš ir jāizvēlas, lai nodrošinātu Savienības tiesību ievērošanu.

[61] Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 171. punkts).

[62] Skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 44. un 46. punkts un tajos minētā judikatūra); vai rīkojumu, 2020. gada 2. jūlijs, *S.A.D. Maler und Anstreicher* (C-256/19, EU:C:2020:523, 42.–44. punkts).

132. Paturot prātā šos ierobežojumus, uzskatu, ka otrais, trešais un ceturtais jautājums ir pieņemams. Tālab šie jautājumi ir jāskata daudz augstākā abstrakcijas līmenī un jāvērtē tikai šo jautājumu Savienības tiesību aspekts, kam tagad arī pievērsīšos.

3. Valsts tiesu pilnvaras nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu

133. Ar otro, trešo un ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tai saskaņā ar Savienības tiesībām, lai nodrošinātu Savienības tiesību ievērošanu, ir pilnvaras neņemt vērā: i) valsts tiesību aktus par kompetences piešķiršanu (otrais jautājums); ii) (parasti saistošo) valsts tiesību akta juridisko interpretāciju, ko sniegusi augstākas instances tiesa (trešais jautājums); iii) apelācijas sūdzību vai argumentus, ko ir iesniedzis tieslietu ministrs (kurš vienlaikus ir arī ģenerālprokurors) (ceturtais jautājums).

134. Par pirmo un otro punktu faktiski jau ir plaša Tiesas judikatūra. Pirmkārt, saskaņā ar Tiesas pausto, ievērojot pārākuma principu, valsts tiesai ir jāpiemēro Savienības tiesības visā pilnībā un jāaizsargā tiesības, kas personām ir piešķirtas saskaņā ar šīm Savienības tiesību normām. Attiecīgi valsts tiesai ir pienākums nepiemērot nevienu *valsts tiesību normu*, kas varētu būt pretrunā Savienības tiesībām, neatkarīgi no tā, vai tā ir ieviesta pirms vai pēc Savienības tiesību normas. Citiem vārdiem, minētajām prasībām, kas izriet no pašas Savienības tiesību būtības, neatbilst neviena valsts tiesību norma un neviena likumdošanas, administratīvā vai tiesu prakse, kuras rezultātā samazinātos Savienības tiesību efektivitāte, ja tiesai, kura ir kompetenta piemērot šīs tiesības, tiktu liegtas pilnvaras šajā piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērotas tādas valsts tiesību normas, kuras, iespējams, rada šķērsli Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei [63]. Lai nodrošinātu šādu atbilstību, iesniedzējtiesa var vai nu interpretēt valsts tiesību normas atbilstoši Savienības tiesībām, vai attiecīgā gadījumā nepiemērot valsts tiesību normas, kuras liedz nodrošināt [Savienības tiesību] ievērošanu [64].

135. Otrkārt, ciktāl runa ir par augstākas instances tiesu juridiskajiem atzinumiem vai spriedumiem, pastāvīgajā judikatūrā ir arī noteikts, ka valsts tiesām, ja nepieciešams, ir pienākums neņemt vērā augstākas instances tiesas nolēmumus, ja tā uzskata, ka tie neatbilst Savienības tiesībām [65]. Zināmā mērā loģika un sekas abos scenārijos ir vienādas – ja iesniedzējtiesai vai attiecīgā gadījumā ikvienai citai tiesai [66] ir liegta iespēja pilnībā nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu, abus iespējamās neatbilstības avotus – vai tie būtu kāds tiesību akts vai individuāls tiesas nolēmums – var neņemt vērā, protams, ar nosacījumu, ka atkāpe no šiem avotiem ir pilnībā pamatota un paskaidrota [67].

63 Skat., piemēram, spriedumus, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal* (106/77, EU:C:1978:49, 21. un 22. punkts); 1990. gada 19. jūnijs, *Factortame* u.c. (C-213/89, EU:C:1990:257, 20. punkts); un 2010. gada 22. jūnijs, *Melki* un *Abdeli* (C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 44. punkts).

64 Skat. ar turpmākajām atsaucēm spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski* (C-573/17, EU:C:2019:530, 50. un nākamie punkti).

65 Skat., piemēram, spriedumus, 2010. gada 5. oktobris, *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, 30. punkts), un 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8, 69. punkts).

66 Tiesa ir vairākkārt atgādinājusi, ka valsts tiesa, protams, ir tiesīga konstatēt, ka valsts tiesības neatbilst Savienības tiesībām, un izdarīt attiecīgus secinājumus no šāda konstatējuma arī bez nepieciešamības iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, – skat. spriedumus, 2010. gada 19. janvāris, *Kücükdeveci* (C-555/07, EU:C:2010:21, 53.–55. punkts); 2010. gada 5. oktobris, *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, 28. punkts); un rīkojumu, 2020. gada 3. septembris, *Vikingo Fővállalkozó* (C-610/19, EU:C:2020:673, 75. punkts).

67 Sīkāk skat. manus secinājumus lietā *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* u.c. (C-357/19 un C-547/19, EU:C:2021:170, 235.–243. punkts).

136. Abi minētie judikatūras virzieni ir izstrādāti saistībā ar lietām, kurās ir individuāla neatbilstība, un šīm lietām var arī nebūt plašāku strukturālu seku. Tomēr nav šaubu, ka tāda pati pieeja ir piemērojama, iespējams, pat vēl jo vairāk, attiecībā uz strukturāliem jautājumiem, piemēram, tādiem, kas attiecas uz tiesību aktiem, ar kuriem piešķir kompetenci struktūrām, kas strukturāli vispār nav neatkarīgas. Jaunākā Tiesas judikatūra apstiprina šo tiešām pilnībā loģisko paplašinājumu.

137. Pirmkārt, Tiesa spriedumā A. K. u.c. ir konstatējusi, ka Hartas 47. pantam ir pretrunā tas, ka strīdi, kuri attiecas uz Savienības tiesību piemērošanu, varētu ietilpt tādas struktūras ekskluzīvā kompetencē, kas nav neatkarīga un objektīva tiesa, *in casu* – *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta), un tas ir jāpārbauda valsts tiesai. Attiecīgi saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu valsts tiesa nedrīkst piemērot valsts tiesību normu, ar kuru kompetence izskatīt lietas ir paredzēta tikai šādai tiesai, tādējādi šīs lietas drīkst izskatīt tiesa, kura atbilst neatkarības un objektivitātes prasībām un kuras kompetencē būtu izskatīt strīdus attiecīgajā jomā, ja minētā tiesību norma tam neradītu šķēršli [68].

138. Otrkārt, nesen lietā A.B. u.c. [69] Tiesa bija saņēmusi jautājumu par to, vai Savienības tiesībām ir atbilstoši valsts tiesību akta grozījumi, ar kuriem iesniedzējtiesai ir atņemta tās kompetence. Tiesa nosprieda, ka gadījumā, ja ir pierādīts LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpums, Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to iesniedzējtiesai ir noteikts pienākums nepiemērot attiecīgos grozījumus neatkarīgi no tā, vai tiem ir likumiska vai konstitucionāla izcelsme, un līdz ar to turpināt īstenot savu agrāko kompetenci izskatīt tajā pirms šo grozījumu veikšanas ierosinātās lietas [70].

139. Tādējādi no Tiesas judikatūras patiešām izriet, kā to apstiprina jaunākie spriedumi konkrēti attiecībā uz *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta), ka iesniedzējtiesai, ievērojot Savienības tiesību pārākuma principu, ir pienākums nepiemērot valsts tiesību aktus, tostarp *Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta) judikatūru, un to vietā piemērot iepriekšējos valsts tiesību aktus par kompetenci. Lai arī abās lietās – A. K. u.c. un A.B. u.c. – iesniedzējtiesa nebija zemākās instances tiesa [71], es nedomāju, ka šai atšķirībai ir kāda nozīme. Spriedums A. K. u.c. ir vienlīdz nozīmīgs iesniedzējtiesai šajā lietā.

140. Rezumējot – Savienības tiesības skaidri pilnvaro valsts tiesu saskaņā ar iepriekš norādītajiem nosacījumiem neņemt vērā un nepiemērot valsts tiesību aktu vai augstākas instances tiesas juridisko atzinumu, ja tas ir vienīgais veids, kā nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu.

141. Jaunums patiešām ir iesniedzējtiesas ceturtajā jautājumā izvirzītais trešais punkts, ar kuru iesniedzējtiesa, šķiet, vaicā, vai tā var vienkārši ignorēt tai iesniegto pārsūdzību. Es saprotu, ka šāda priekšlikuma pamatā ir noteikta tiesiskā tukšuma radīšana. Tik tiešām, ja nav lēmuma, tad neko nevar pārsūdzēt. Tāpēc nav nekā, ko varētu virzīt uz tiesu, kas *nav* neatkarīga.

[68] Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 171. punkts).

[69] Spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153).

[70] Turpat, 142.–150. punkts.

[71] Bet gan attiecīgi *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) un *Sąd Najwyższy* (*Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych*) (Augstākā tiesa (Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palāta)).

142. Lai arī ideja ir vilinoša un radikāli vienkārša, līdzīgi Polijas valdībai es faktiski varu piedāvāt vienīgi noliedzošu atbildi. Hartas 47. pants (un šajā nolūkā LES 19. panta 1. punkts) garantē tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību. Pat ja "nākamais līmenis" tiesu hierarhijā vairs neatbilst šim standartam, šo tiesību normu ir grūti interpretēt tādējādi, ka tā netieši ietekmē zemāko līmeni, neļaujot tajā vispār pieņemt lēmumus.

143. Manuprāt, tam ir visai vienkāršs, bet ļoti būtisks iemesls – aizliegums tiesai atteikties pieņemt lēmumu (*denegatio iustitiae*). Jau kopš Francijas Civilkodeksa 4. panta pieņemšanas, "ja tiesnesis atsakās tiesāt ar atrunu, ka likumā nekas nav teikts vai ka likums ir neskaidrs vai nepilnīgs, viņu var nodot kriminālvajāšanai par atteikumu spriest tiesu"[72].

144. Lai arī šāds aizliegums tika sākotnēji noteikts saistībā ar civillikumu un, cik man zināms, nekad nav pasludināts par Savienības tiesību sastāvdaļu, tas ir tāds mūsdienu tiesu funkcijas pamatu pamats, ka pat Savienības tiesību pārākuma princips to nevar grozīt. Nevar būt tāds gadījums, ka tiesa vienkārši ar nodomu kļūst neaktīva, atsakoties pieņemt jebkādu lēmumu ne tikai tāpēc, ka likums ir nepilnīgs, bet arī tāpēc, ka augstākas instances tiesa acīmredzami ir nepilnīga. Sistēma jau ļauj tiesai paust savu pretējo viedokli, ļaujot tai lemt attiecīgajā lietā un vajadzības gadījumā nepiemērot valsts tiesību aktus vai augstākas instances tiesas norādījumus, tomēr lēmumam vienmēr ir jābūt pienācīgi pamatotam.

145. Manuprāt, tā ir robeža, līdz kurai Tiesa var iespējami iet, lai sniegtu (vismaz) kādus noderīgus norādījumus iesniedzējtiesai, vienlaikus nepārsniedzot iepriekš noteiktos prejudiciālā nolēmuma tiesvedības parametrus[73]. Atgādināšu, ka Tiesas uzdevums ir interpretēt Savienības tiesības, nevis valstu tiesības. Turklāt, pat ja praksē tiek izskatīta noteiktu valsts tiesību normu atbilstība Savienības tiesībām, tāds novērtējums parasti aprobežojas ar negatīviem atzinumiem par neatbilstību, un nekad tie nav pozitīvi atzinumi par to, kā konkrēti panākt atbilstību. Vienīgi iesniedzējtiesai vai citām attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm ir pilnvaras sniegt pēdējos minētos atzinumus.

146. Atzīstu, ka šāds kompetenču sadalījums prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā varētu nebūt ideāls, lai risinātu būtībā patoloģiskas situācijas dalībvalstī, kurā parastās tiesību normas, kas nosaka tiesas iesaisti un taisnīgumu, šķiet, tiek grautas. Tomēr reāli prejudiciālā nolēmuma tiesvedībai ir savas robežas attiecībā uz tās iespējām risināt institucionālu bezizeju šādā specifiskā kontekstā, kurā viens vai vairāki dalībnieki atsakās ievērot Tiesas sniegtās norādes. Šādos gadījumos trešās personas iejaukšanās un Tiesas spriedumu ārēja piespiedu izpilde, piemēram, kā norādīts LESD 258.–260. pantā, varētu būt piemērotāks – ja ne vienīgais – tiesiskās aizsardzības līdzeklis.

V. Secinājumi

147. Ierosinu Tiesai uz *Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Warszawie* (Advokātu kolēģijas disciplinārtiesa Varšavā, Polija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

– Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū III nodaļa, kas ir daļa no atļauju sistēmas, ar kuru reglamentē advokātu darbības veikšanu, ir piemērojama arī disciplinārlietām, kas ierosinātas pret advokātiem, kuru rezultāts var ietekmēt

[72] Portalis, J. E. M., "Discours préliminaire sur le projet de Code Civil présenté le 1er pluviôse an IX" (12. lpp.), Portalis, J. E. M., *Discours et rapports sur le Code civil*, Caen, Fontes & Paginae, 2010, 70. lpp.

[73] Skat. šo secinājumu 128.–131. punktu.

šo advokātu turpmāko iespēju sniegt juridiskos pakalpojumus saskaņā ar šo direktīvu. Tādējādi šādām tiesvedībām ir piemērojams arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants un attiecīgā gadījumā – arī LES 19. panta 1. punkts.

– Pamatojoties uz Savienības tiesību pārākuma principu:

  – Valsts tiesai ir pienākums nepiemērot valsts tiesību normas, kas piešķir kompetenci izlemt strīdus tiesai, kura nav neatkarīga un objektīva, lai šos strīdus varētu izskatīt tiesa, kura atbilst neatkarības un objektivitātes prasībām un kuras kompetencē būtu izskatīt strīdus, ja minētās tiesību normas tam neradītu šķēršli.

  – Valsts tiesai vajadzības gadījumā nav jāņem vērā augstākas instances tiesas nolēmumi, ja tā uzskata, ka tie neatbilst Savienības tiesībām, tostarp situācijās, kad neatbilstību izraisa tas, ka augstākas instances tiesa nav neatkarīga un objektīva tiesa.